...ГАСАЯА ОРОЛДОСОТОЙ ҺАЙНААР ХАРУУҺАЛАЯ

...ргамалай гараадүйдэ, гаража байхадань борнойлхо. *Самолёдоор гербицид хоро сасажа, буртаг үбһэ усадхаха.* ...ной ургамалнуудай зурууд хоорондуурхиие хаһа саг соонь элдүүрилхэ.

...бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институтай ...огшо, ВАСХНИЛ-эй гэшүүн-корреспондент ну... «Сельская жизнь» газетын майн 25-да гараһан ...дэ дуһалшье шииг хүртөөхэгүй» гэһэн статья ...мүнөөдэрэй номерто толилогдобо. Энэ статьяе ...е ажахын хүдэлмэрилэгшэд ехээр һонирхон ун...гдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, статья соо хэлэг...н областьнуудай газарай хүрьһэн, байгаалиин ...Байгал шадарайхитай адлирхуу. Кукурузын бо...лнуудай зурууд хоорондохи элдүүрилгые хай...дэхэ тухай дурадхаһан һанамжанууд манай рес...оз, совхозуудта хэрэглэгдэжэ болохо.

...убликын зарим ажахынууд буртаг үбһэнтэй тэм.... Жэшээнь, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управле...ронго» колхоз түрүүшын 100 гектар кукурузын ...йлоо. Мүн эндэ шэниисэ, горох таригдаһан га...о эхилээ.

...манай баян ургаса абахын тула буртаг үбһэнтэй ...эри мүнөөнһөө хаа хаанагүй эхилэгдэхэ ёһотой ...ликын колхоз, совхозуудай механизаторнууд ...үлөө эрид шууд тэмсэе!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 125 (10186) | 1963 оной майн 29, среда | Сэн 2 мүнгэн

...ЕСКО область энэ жэлдэ 850 ...га кукуруза тариба. Энэ ур... иимэ ехээр таригдаһан бай... ...жалшад энэ жэлдэ 200 мил... ...суглуулха гэһэн уялга абан... ...миллион кукурузын орооһон ...тана. ...тайгаар дүүрээд, мүнөө үедэ ...ургаса ...үсөөн ...дэл-... ...үйлэд-... Эндэ ...дадаг ...дһаа ...мянган ...тоо-... ...гектар ...бахаар ... нёдондонойхидо орбол хоёр ...

...тэ колхоз һүүлэй табан жэ... ...зэргээр гектар бүриһөө 37,5 ... орооһо суглуулна. Энэ та...рилгын тэдэнэртэ бүри баян ...олгоно. Энэ колхоздо куку...гүнзэгыгөөр хахалагдаһан на... ...таригдана. Нёдондонойхиһоо ...й болон минеральна үтэг...ай. Кукуруза түргөөр, һайн ...аа. Ургамал мүнөө жэгдээр ...иимэһээ тэрэнэй хойноһоо ...саг ерээ. Буртаг үбһэндэ ...б үгэхэгүй, хүрьһэнэй шииг ...жэ кукурузашан бүхэн орол...

...хадаа нютагай эрхэ байдал ...икэ шадабаритайгаар хэрэг... ...гын хойноһоо һайнаар ха... ...колхозой хүтэлбэрилэгшэдые, ...анизаторнуудые харахада би...йдаг.

...н дүүрээдүй байхада, түзараа ургамалай гараадүй ...захална. Хоёрдохёо ургама...ошаһатай болоод байха үедэ ...тгүүд тон зүб юумэ хэнэ! ..., буртаг үбһэн гансахан зу...ргдана бэшэ, харин ургама...урхай соохи буртаг үбһэн бү...уу.

Зүгөөр борнойл һаа һайн аша үрэ үгэдэггүй байха юм. Энэ хабартаа, тарилгын һүүлээр, хура бороогой ороогүй, тарилгын газарай хүбхэгэр байхада, хүнгэхэн борной хэрэглэхэдэ һайн байна. Хэрбээ энэ ушарта дунда зэргын гү, али хүндэ шүдэтэй борной хэрэглэбэл, ургамалые шоройгоор даражархиха ха юм. Тиимэ хүндэ борной имагтал шалатаһан хүрьһэтэй хатуу газарта хэрэглэхэдэ зохид гээшэ.

Буртаг үбһэндэ дуһалшье шииг хүртөөхэгүй

Кукурузын тарилгын хойноһоо зүбөөр харууһалха

Зарим колхозууд ургамалай 4-5 набшаһатай болоод байхада үшөө гурбадахяа борнойлдог. Энээниие тарилгын һүүлээр хүйтэншэг байжа, буртаг үбһэнэй ааляар ургажа байһан ушарта хэрэглэхэдэ зүйтэй. Украинын баруун урдахи нютагуудта мүнөө жэлдэ гурбадахяа борнойлһоной хэрэггүй. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ тарилгын һүүлээр угаа дулаан байжа, буртаг үбһэн түргэнөөр гараһан байна бшуу. Кукурузын ургаса борнойлхо тушаа хэлэхэ зуураа, ургамалай үдын урда тээ дардагар байха үедэнь борнойлходо гэмтэдэг юм гэһэн буруу һанал бодолой хаа ганса дэлгэрһэн тухай тогтожо хэлэмээр. Поли дээрэ ябажа харахада, мүн Кукурузын бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институтай тоо баримтануудшье ондоо һанал түрүүлнэ. Кукурузые үдын урда тээ, үдын хойношье борнойлходо, хамаагүй һайнаар дабажа гарадаг гээшэ. Зүгөөр шүүдэрэй хатаадүй, ургамалай нойтон байхада борнойлходо, ургамал шоройдо будагдажа болохо байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ тэгшэхэн квадрадуудые харахада нюдэ баясамаар. Ехэнхи газартань ургамалай үдхэн шэнгэниинь зохидхон, тэрэниие шэнгэрүүлэлтэгүй. Гектар бүхэндэ эндэ 28—30 мянган ургамал бии. Эндэхи нютагай газарай хүрьһэнэй, байгаалиин эрхэ байдалда эды шэнээн ургамал байхадаа эгээн лэ зохид. Зүгөөр энэ түрүү колхоздошье, манай ябаһан бусадшье газарнуудаар харахада, нилээд олон уурхайда 3-4 ургамал байна. Энэ ушарта эрхэ бэшэ шэнгэрүүлхэ хэрэгтэй!

Кукурузашад поли бүхэндэ ургамалай үдхэн шэнгэниие нь шалгажа, үдхэдэһыень шэнгэрүүлжэ үгэхэ ушартай. Энээниие эрхэ бэшэ түрүүшынхеэ элдүүрилгэ хэһэнэйнгээ һүүлээр, ургамалай 4-5 набшаһатай болоод байхада хэхэ хэрэгтэй.

Кукуруза үтэгжүүлгэдэ айхабтар дуратай юм. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Жовтень», «Аврора» болон бусад колхозуудта кукурузын газарта наг шэбхэ ехээр гаргагдаһан байна. Гектар бүхэндэ 10—12 тонно шэбхэ гаргагданхай. Тарилга хэхэ үедөө гранулированна суперфосфат тараагдаа. Энэнь ургамалай түрүүшын үедэ хүгжэхэдэнь айхабтар хэрэгтэй тэжээл болоно гээшэ. Тэрэнь түргөөр, хүсэтэйгөөр үндэһэлжэ, газарай гүнзэгыһөө шииг, тэжээлэй бодосуудые абана. Мүнөө тарилгын хойноһоо харууһалха шиидхэхы үе— зурууд хоорондын элдүүрилгэ хаа хаанагүй болож байна. Энэ үедэшье таряашад ургасадаа тэжээл үгэхэ гэжэ оролдоно. Нэгэ зарим ажахынуудта нэмэлтэ тэжээл болгон азотно, фосфорокисла минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэнэ. Нүгөөдүүлдэнь—аммиагай уһан, шэбхын шүүһэн, зарим колхозуудта бүхы зүйлэй үтэгжүүлгэнүүд хэрэглэгдэдэг байха юм.

Манай ябаһан ажахынуудта кукурузын тарилгые сэбэрээр, буртаг үбһэгүй, хүрьһыень хүбхэгэр байлгаха хэрэгтэ ехээр анхарна. Кукурузын поли дээрэ үүрэй сайхаһаа эхилээд, үдэшын харанхы болотор хэдэн агрегадууд тарилгын хойноһоо харууһална. Тиихэдээ тракторнуудаа түргэн скоростёор ябуулна. Механизаторнууд бүхэли үдэртөө нэгэшье һаадгүйгөөр ажаллана.

Нёдондо хоёр агрегадай хэжэ байһан хүдэлмэри мүнөө нэгэ агрегадай нормо болонхой. «Жовтень» колхозой 8-дахи бригадада тракторист Василий Краснянский гэгшын ажаллажа ябахые бидэнэр хараабди. Культиваторынь ургасые шоройгоор дарахагүй халхабшаар хангагданхай. Элдүүрилгэ хэһэн газарта нэгэшье отологдоһон ургамал харагдабагүй. Хэды шэнээн гүнзэгыгөөр элдүүрилгэ хэжэ ябаһанаа механизатор анхаралтайгаар шалгана. Бидэнэрэй шалгаад үзэхэдэ, 10—12 сантиметр гүнзэгытэй байба. Гандадаг райондо энээнһээ гүйхэнөөр элдүүрилжэ болохогүй.

Түрүүшынхеэ гүйхэнөөр элдүүрилхэдэ хүрьһэн шалатажа, зунай һарануудта түргөөр хаташадаг, хүрьһэниинь гантадаг байха юм. Газарай хүрьһэнэй гантаха гээшэ тон муу. Энэнь газарай шииг миин алдуулхаһаа гадна, ургамалай үндэһые таһалдаг байна. Иимэ ушар гаргахагүйн тула түрүүшынхеэ хоёр тээшэнь элдүүрилхэдээ, культиваторай һабарнуудые гүнзэгыгөөр табиха хэрэгтэй.

Зүгөөр хүрьһэнэй хатуу байбал, культиваторай хутагын һабарнуудыень абаад, секци бүхэндэнь хоёр тээшээ һэрбээтэй нэгэ, нэгэ тээшээ һэрбээтэй хоёр һабарнуудые табижа үгэхэдэ зохихо гүнзэгыдэ элдүүрилэгдэнэ. Мүн хоёр тээшээ һэрбээтэй һабарнуудые соолуур мэтэ шобхо һабарнуудтай холижо табихада һайн байдаг.

Эдэ бүгэдэмнай зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ тухай хэлэгдэнэ. Теэд уурхайнуудыень яаха гээшэб? Уурхай соохи газарые элдүүрилхын тула Днепропетровско областиин колхозууд буртаг үбһэнтэй тэмсэдэг ута шүдэтэй борнойнуудые, культиватор дээрэ тодхоһон шүбгэ үзүүртэй диск хэрэглэнэ. **Иимэ түхеэрэлгэнь зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ байха үедэ уурхай соохи буртаг үбһые усадхажа, хүрьһыень зөөлэрүүлжэ үгэнэ.**

Ургамалай гараадүй, гаража байхадань борнойлходо, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэжэ, газарыень зөөлэрүүлжэ, буртаг үбһыень уурхайнуудта үгы хэжэ үгэхэдэ, гаргаша багатайгаар кукурузын баян ургаса абтана гээшэ. Зүгөөр уурхайнууд соохи буртаг үбһые гараар түүжэ хаяха аргаһаа арсажа болохогүй. Хэрбээ оньһон аргаар элдүүрилгэ хүсэд хэгдээгүй, ургамалай буртаг үбһэндэ абтахаяа һанабал, гербицидэй үгы байгаа һаань, уурхай соохи буртаг үбһэнүүдые гараар түүжэ хаяха.

Силостэ таригдаһан кукуруза ургуулха агротехникын һайжаржа байһые тэмдэглэхэ хүсэлтэйбди. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз адуу малаар олон, гектар бүриһөө адагынь 200 центнер кукурузын буурсагтай ногоон набша намаа хуряажа, үнеэн бүхэндэ 16—18 тонно хүртэхөөр силос даража абахаар хараална. Силостэ таригдаһан мянга гаран гектар кукурузын хойноһоо орооһондо таригдаһан кукурузадал адляар харууһална.

Д. ФИЛЕВ,
ВАСХНИЛ-эй гэшүүн-корреспондент, кукурузын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директорэй орлогшо.

Хүнтэйдэ кукуруза тарижа захалаа

БАРГАЖАН. (**Телефоноор абтаба**). Хахир хатуу хабарай ольбон одоол бууража, урин дулаахан зунай эхин үзэгдэжэ захалба. Ой модон, үргэн тала дайдашье үсөөхэн хоног соо үнгэеэ хубилган ногоорбо.

Эндэхи үйлэдбэриин управлениин олонхи ажахынууд эртынгээ тарилга дүүргээд, кукуруза, хартаабха, свёкло гэхэ мэтэ ургамалнуудые тарижа түлэг эхилээ. Эгээн түрүүлэн Дэрээнэй совхозой гурбадахи отделениинхид Хүнтэйн талын заха — Разгон нютагта кукуруза тарижа захалһаар хэды хонобо.

Отделениин кукурузашад Д. Будаин, С. Санжиев, Х. Будаев 350 гектар газарта үбэлдөө, хабартаа наг шэбхэ һайса гаргаад, оролдосотойгоор элдүүрилжэ, шииг нойтыень һайнаар баряа юм. Мүнөө эдэнэр гурбуулаа зэргэлэн, кукурузаяа квадрат гаргажа тарина.

— Тарилгын урда тээ туршалга хэжэ, квадрат гаргажа һураһамнай ехэ туһатай байба. Яһалал хайша хайшаа тэгшэ, зүб квадрат гаргана. Хоёр үдэр соо 60 га тарябди, — гэжэ кукурузашадай нэгэн—нүхэр Будаев хөөрэнэ.

Мүн тус совхозой нэгэдэхи отделенидэ намар эртэ хуряажа, силос дарахаар наран сэсэг тарина. Механизатор Б. Боболоев 90 га газар уридшалан уһалаад, тэндээ наран сэсэг тарижа байна.

Зунай эхинэй хурса наранда шарагдажа, мүльһэн хушалтаһаа һалаһан гол горходой элбэг уһа хэрэглэн, сабшалангаа һайса уһалжа абахын тула эндэхи луговодууд баһал габшагайгаар хүдэлнэ. Нютагай дуршэлтэй бэрхэ луговод Галсан Хурганов даажа абаһан 700 га сабшалан дээрээ уһа элбэгээр табяад, үдэр һүнигүй уһална. Тэрэнэйнгээ 250 гектартань үбэлдөө мүльһэ ехээр халяажа хүргэһэниинь, мүнөө ехэл хүнгөөр газар ундална.

—Хура бороогой орoo, ороошьегүй һаа, уһалууриин ашаар га бүриһөө 15—18 центнер үбһэ хуряахал байхабди. Зарим газарһаа гектарай 40—45 центнер үбһэн гарадаг газар юм. Энэ жэлдэшье тэрээнһээ доро орохогүй ёһотой, — гэжэ нүхэр Хурганов хөөрэнэ.

Г. Бадмаев,
«Баргузинская правда» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Урдынгаа алдуу ойлгоо

Хартаабхын баян ургаса хуряажа, арад зоной эрилтые эдеэ хоолой энэ зүйлөөр гүйсэд хангадаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые Захааминай ажалшад тон ехээр һайшаажа, бүрин дэмжэнэ.

Жэшээнь, Зэдын управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ (Захаамин) колхозые абаад үзэе. Урдань эндэ хартаабха мүртэй гарахагүйһөө гадна, жэлдээ дунда зэргээр гектар бүриин сройдоол 30—35 центнер ургаса хуряадаг һэн. Энэ юун дээрэһээ болодог бэ гэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хартаабхые шухала ургамал гэжэ тоолодоггүй, тэрэниие дайралдаһан лэ газарта таридаг байгаа. Илангаяа һайн сортын үрэһэн байхагүй, мүн тарилгын нормо ходо бага болгогдожо, ургаса хуряахадаашье ехэ гээлтэ гаргадаг. Үнгэрхэдөө, энэ ургамалые оройдоо үтэгжүүлэгдээгүй газарта таридаг.

Иимэ бирагүй ябадалаа саашадаа тэсэхэ сагнай дүүрээ гэжэ колхозой гэшүүд мэдүүлбэ. Мүнөө жэл 35 га газарта хартаабха ургуулагдахань (нёдондо 20 га байгаа). Дутаһан үрэһээ колхознигуудһаа худалдан абаба.

Майн 28-да хартаабха тарижа дүүргээд, баян ургаса абахын түлөө тэмсэжэ захалаа.

А. Банзараксаев,
манай штатнабэшэ корреспондент.

Суута Р. Гонсоруновай поли дээрэ

ХЯАГТА. Хүдэриин совхозой суута кукурузашан Радна Доржиевич Гонсоруновай звеногойхид энэ жэлэй тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Тэдэнэр трактор зэмсэгээ һайнаар заһабарилжа, поли дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргаа.

Мүнөө эндэ кукуруза тарилга түлэг дундаа ябажа байна. Радна Доржиевич сеялкэшэн Валерий Рампиловтай хамта үдэр бүри 10 гектар тарина. Нүхэр Гонсоруновай звеногойхид бүхы дээрээ 130 гектар кукуруза тариха түсэбтэй аад, түрүүшын 70 гектар квадратно-гнездовой аргаар таряад байна.

А. Громова.

Баян ургасын баатарнууд

МУХАР-ШЭБЭР. (**Телефоноор абтаба**). Республикымнай замай залуушад—Суулгын совхозой суута кукурузашад Дамба Жанаев, Николай Кондратюков гэгшэд кукурузынгаа тарилга эхилбэ. Тэндэ табатабан хүнтэй кукуруза ургуулагшадай звенонууд хүдэлнэ. Эдэнь түрүүшын арбаад гектарта таряа. Газарай хүрьһэндэ минеральна тэжээл оруулалсан, хүрэнгээе тарина. Иимэ арга анха түрүүшынхеэ хэрэглэгдэбэ.

Кукурузашадай звенонуудта 3-3 трактор болон сеялкэнүүд хүдэлжэ байна. Тарилга дээрэ ябаһан механизаторнууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа эхилээ. Тудэб Батуев, Степан Кушнарев гэгшэдэй звенонууд хамагһаа түрүүлэн тарилгадаа гараад, эршэмтэйгээр хүдэлнэ.

Таряанай газар дээрэ үтэгжүүлгэ гаргаха 5-5 трактортай 3 колонно эмхидхэгдээ. Шэбхэ ашалга, буулгалга оньһожоруулагданхай.

Кукурузын полидо уһа гаргаха насос Хёлго гол дээрэ тодхогдоо. Тиигэжэ 200 гектар газарта уһан гаргагдаха байна.

Б. Цыренов.

...Т ХИЛЭ Х...МГААЛАГШАДТА

...Коммунис партиин Центральна ...Министрнүүдэй Совет хилын харуу...лэй ойн үдэртэй дашарамдуулан, ...адые — манай алдарта Эхэ оро... хёрхоор сахигшадые халуунаар ...рхэнһөө амар мэндые хүргэнэ.

...үүсхэлээр байгуулагдаһан, Комму...жүүлһэн ба хатуужуулһан хилын ...лдарта дайшалхы замаар ябажа ...ной хилые хамгаалха зорилгонуу...гоор дүүргэнэ, совет хилэ дээрэ ...лда жагсана.

...улшад манай арадай үнэн сэхэ ..., хэлбэришэгүй шэн зоригтой сэ...алан байгуулалтын үедэ, мүн Эсэ...н Агууехэ дайнай үедэ харуул...Коммунис партиин хэрэгтэ хизаар...байдаг, шэн зоригтойгоор алба хэ...э ажалшад ехэ дурагайгаар, хүн...

...хамгаалха шадабариие, гүрэнэй ...болохоор саашадань бэхижүүл... дайсанай гаргадаг элдэб һанаа...э һэримжэтэйгээр хандадаг болохо гээшэ хилын харуулай сэрэгүүдэй шухалын шухала уялга болоно. Сэрэгүүдэй личнэ состав хадаа хилые хамгаалха албые шадамараар нарижуулан һайжаруулха, дайшалхы техникые һайнаар хэрэглэхэ, бүхы частьнууд болон подразделенинүүдые хододоо хүсэд дайшалхы зэһэнги байлгаха, буржуазна һанал бодолой болон абари заншалай ямаршье үзэгдэлнүүдтэ эбсэшэгүй байха ёһотой.

Марксизм-ленинизмын үзэл сурталда, Коммунис партида болон арадтаа хизаарлашагүй үнэн сэхэ байдаг хилын харуулай сэрэгүүдэй личнэ состав Эсэгэ оронойнгоо хилые саашадаашье һэримжэтэй хёрхоор, зоригтойгоор, шадамараар хамгаалха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа Коммунис партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Совет хилые хамгаалагшадта, манай инаг Эхэ оронойхилые хёрхоор, эрэлхэг зоригтойгоор сахигшадта алдар соло!

Коммунизм байгуулагша—агууехэ совет арад мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые зоригжуулан эмхидхэгшэ Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

...вет хилын харуулшадай һайндэр

...сэрэгүүдэй 45 ...гдажа, баярай ...айн 27-до бо...мгаалжа бай... ...сэрэгшэд, хи...нда үнинһөө ...Совет Армиин ... олониитын ...Дзержинскиин ...клуб соо

Ф. Э. ДЗЕРЖИНСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ ЦЕНТРАЛЬНА КЛУБ СОО БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

Нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиум суглаанай хүндэлэлэй президиумдэ угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаһан байна.

Хилын харуулай сэрэгүүдтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгые суглааргшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Энэ амаршалгые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ В. Е. Семичастный уншаа.

Хилын харуулай сэрэгүүдэй главна управлениин начальник генерал-полковник П. И. Зырянов суглаан дээрэ элидхэл хээ.

Харгын хэды дардам һайншье һаа, нилээд һэжэрүүлэгдэжэ Бэшүүр ерэгдэбэ. Уулзаха хүмнай—Бэшүүрэй оптово баазын автолавкын наймаашан Матвей Петрович Афанасьев һэн.

Энэ нүхэрнай колхоз, совхозуудай поли, фермэнүүд дээрэ ажаллагшадые эд бараа, эдеэ хоолой зүйлөөр таһаралтагүй хангажа байхын тула ехэ анхарал эдэбхи гаргадаг хүн юм. Тэрэнэй ажал хүдэлмэри тухай хөөрэлдөөд, зурагынь буулгаха гэхэдэмнай, тэрэ ехэ гайхаба: «Юундэ? Бусадһаа үлүү юумэмни үгыл, хэдэгээл хээд ябагшаб».

Нээрээшье, Матвей Петрович юрын, үндэр бэетэй, ажалша хүн. Үшөө армиин урда тээ «Рассвет» колхоздо трактористаар ажаллажа байхадаа, Матвей хэнһээшье илгардаггүй, хэхэл юумээ үнэн сэхэ һанаагаараа хээд ябадаг һэн. Тиимэл хадань тэрэндэ нүхэдынь дуратай, Матвейдэ хэзээшье этигэхэдэ болохо гэжэ мэдэдэг һэн.

ЖОЛООШОН-НАЙМААЛАГША

Колхоздо автомашинын жолоошодой хэрэгтэй болоходо, Матвей жолоошон болохые хүсөө һэн. Тиигэжэ Татауровай хүдөө ажахын механизациин һургуулида жолоошоной мэргэжэл абаад, Матвей түрэл нютагтаа баяртай бусаба.

Тэрэ гэһээр табан жэл үнгэрөө. Матвей мүнөө автолавкын жолоошон-наймаалагша. Бэшүүрэй талаар сэнхир хүхэ машинын мэнэ мэнэ бүмбэрэн ябахыень харахат. Матвей жара гаран нютаг газарнуудаар түйлгэжэ, наймаа хэнэ. Тэрээнтэй хаанашье уулзажа болохот: Талмайн механизаторнуудта шье, Ждановай, Логовскиин, Калининай нэрэмжэтэ колхозуудай гахайшад, һаалишадташье, «Рассвет» колхоздошье.

—Матвей ерэбэ,— гэжэ хүнүүд холоһоо хараад мэдэдэг. Эд бараагаар баян даа: оёдолой машина, амһарта, саахар, тамхи тарян гэхэ мэтэ.

Малшадта, механизаторнуудта үшөө ямар эд бараан хэрэгтэйб? Хэн юугээр дутанаб? Матвей дэбтэр соогоо бэшээжэ абана. Хойтодоо харгыда сэнхир хүхэ машинын харагдаад орхиходо, захиһан эд бараан, эдеэ зүйлшье ерэбэ гэжэ сохом найдан зотсохот.

Нёдондо жэл Бэшүүрэй райпотребсоюзай профсоюзай организаци эрхим ажалайнь түлөө Афанасьевые Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа, һүүлдэнь социалис мүрысөөндэ һайн дүнгүүдые харууһаһанайнь, Бэшүүрэй ажалшадые эд бараа, эдеэ хоолой зүйлөөр саг соонь хангаһанайнь түлөө нүхэр Матвей Петровичто коммунис ажалай ударнигай үндэр нэрэ зэргэ июль һара соо олгогдоо һэн. Мүнөөшье Афанасьев арадай этигэл найдабари алдангүй, анхарал ехэтэйгээр ажаллана.

Жолоошон-наймаалагша жэлэйнгээ түсэбые декабрь болотор дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 5 мянган түхэригэй эд бараа худалдахаб гэжэ уялга абаа.

Зурагууд дээрэ: 1. М. П. Афанасьев полевой станда ерээ. 2. Һаалишанһаа захил абажа байну. 3. «Рассвет» колхозой фермэдэ.

В. Зоркиной фоторепортаж.

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ДОБТОЛГОТО АЛХАМАА

★ ★★

Һаяхан Улаан-Үдэдэ республикымнай партийна эдэбхитэдэй суглаан үнгэргэгдэжэ, промышленность болон барилгын хүдэлмэришэдэй урда табигдаһан гол шухала асуудалые зүбшэн хэлсээ.

Москвада болоһон промышленностиин болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй тус зүблөөнэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ областной партийна эдэбхитэдэй суглаан зорюулагдаа. КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь нүхэр Н. С. БИРЮКОВ «РСФСР-эй промышленность болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнэй дүн ба областной партийна организациин зорилгонууд» гэһэн элидхэл хээ. Партийна эдэбхитэд энэ элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ олоороо хабаадалсажа, Буряадай промышленностиин болон барилгын хүдэлмэришэд долоон жэлэй түсэбһөө гадуур 40 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаха гэһэн уялга абаба.

КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр Н. С. БИРЮКОВОЙ элидхэлһээ

Ноябриин Пленумһээ хойшо үнгэрһэн хахад жэл соо ехэ ажал хэгдээ. Үйлэдбэриин шэглэл баримталан хүтэлбэрилхэ партийна организацинууд эмхидхэгдээ, совнархозууд томодхогдоо, барилгын территориальна главна управленинүүд байгуулагдаа. Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд ажаллажа эхилээ. Промышленность болон барилгын бүхы һалбаринуудые бүри тодорхой, һайнаар хүтэлбэрилхэ арга олгогдоо. Энэ аргын нэгэ шухала зүйлынь СССР-эй Арадай ажахын дээдэ зэргын Соведые байгуулга мүн болоно. Госпланай, Госстройн, СССР-эй Арадай ажахын соведэй, мүн үйлэдбэриин комитедүүдэй хэхэ ажал тодорхойлогдоо.

Ажахые хүтэлбэрилхэ шэнэ арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэжэ, экономико хүжөөхэ хэрэгтэ бүри энэ жэлдэ горитой амжалта туйлаха зорилго манай урда табигдана. Республикымнай партийна организацинууд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэрииие бэелүүлэн, үйлэдбэриин доторой арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ, техническэ хэмжээ дээшэлүүлхэ, шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлхэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар хэгдэхэ эмхидхэлэй ажал һайжаруулжа шадаа. Энээнэй ашаар республикымнай промышленностьда һайн үрэ дүн туйлагдаа, валовой продукци бүтээн гаргаха дүрбэ һарын түсэб 106 процент дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 5,9 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргагдаа. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабари 103 процент хүргэгдөө гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 8 процентээр ургаһан.

Улаан-Үдын оньһожоруулагдаһан шэлэй заводой, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, нарин сэмбын фабрикын, локомотив-вагон заһабарилгын заводой болон бусад предприятинуудай хүдэлмэришэд түсэб даабаряа, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Гэхэтэй хамта бүхы республика дээрэ абажа харахада, муу бэшэ үрэ дүн туйлагдаһан байбашье, үшөө олон предприяти гээгдэжэ ябаһаар, тэдэниие энэ гээгдэлһээнь гаргахын тула ехэ ажал хэхэ хэрэгтэй гээшэ. Галуута-Нуурай шахтоуправлени, Хяагтын трикотажна фабрика, Клюевска модоной завод, һүнэй 7 завод, ажалшадай ажаһуудалай эрилтые хангаха управлениин 10 предприяти, «Сельхозтехникын» 5 отделени гээгдэжэ ябагшадай тоодо оролсоно. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даабари дүүргээгүй предприятинууд олон, мүн бүтээн гаргагдадаг продукциин үнэ сэнгые дээшэлүүлһэн баримта олон газарта үзэгдэнэ.

Зарим предприятинууд юундэ хангалтагүйгөөр ажалланаб гэхэдэ, партиин Улаан-Үдын горком, КПСС-эй райкомууд, промышленно-үйлэдбэриин парткомууд, партийна зарим организацинууд, министерство, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд партиин обкомой VIII-дахи пленумэй шиидхэбэрииие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, предприятинуудай ажал һайжаруулха талаар ёһотой хэмжээ абаагүй, дутагдалнуудтай эбсэшэнхэй.

Партийна комитедүүд, партийна эхин организацинууд эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулһанай ашаар бүхы предприяти, цех, участок бүхэнэй гүрэнэй түсэбые заатагүй дүүргэхыень хангаха уялгатай. Район, промышленно-үйлэдбэриин зоно бүхэндэ хахад жэлэйнгээ даабари дүүргээгүй нэгэшье предприяти байха ёһогүй гэһэн зорилго табигдаад, заабол шиидхэгдэхэ болоно. Тиихэдээ түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хуушарһаһан машина, станогуудые шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр һэлгэхэ, техникэ, технологи нарижуулан һайжаруулха, үйлэдбэреэ зүбөөр эмхидхэхэ, эрдэм мэргэжэлэй шэнэ туйлалта болон түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гэхэ мэтэ арга боломжонуудые дүүрэн һайнаар хэрэглэхэ шухала.

Барилгын организацинуудай ажалай горитой дутагдалнууд усадхагдаагүй шахуу. Энэ жэлэй үнгэрһэн. 4 һарын туршада барилга-хабсаралгын ажалай хахад жэлэй даабари 62 процент, гол фонднуудые ашаглалгада тушааха даабари 9 процент, гэр байрын талаар — 26 процент дүүргэгдээ. Томо панельнэ гэр барилгын, избёосхо галдаха заводуудай зарим цехүүд түрүүшын кварталай туршада ашаглалгада тушаагдахаар хараалагдаһан аад, тушаагдаагүй байһаар. Энергетическэ барилгын унжагайруулагдаһан дээрэһээ зарим предприятинуудые ашаглалгада оруулха түсэб дүүргэгдэнэгүй. ТЭЦ-ые үргэдхэхөөр хэгдэжэ эхилһэн барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хахад жэлэй даабари 62 процент дүүргэгдээ, электродамжуулгын лини, подстанцинуудые бариха ажал болошогүй ехээр унжагайруулагдана.

Барилга түргэнөөр, һайнаар, хямдаар хэхэ арга боломжын республика дотор бии байһые тодорхойлон харуулха зуураа, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, үйлэдбэрииие зүбөөр эмхидхэхэ, барилгын материал болон мүнгэ зөөрииие гамтайгаар гаргашалха асуудалда элидхэлшэ анхаралаа хандуулба.

Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан хүтэлбэрилхэ партийна органуудые байгуулһанай һүүлээр промышленность, барилга, хүдөө ажахын үйлэдбэри һайнаар мэдэхэ олон мэргэжэлтэд партийна комитедүүдтэ ажаллажа эхилээ. КПСС-эй Улаан-Үдын горком, партиин городой райкомууд, промышленно-үйлэдбэриин парткомуудта 36 инженер, техник ажалладаг болоо. Партийна комитедүүд урдынхида орходоо һураггүй һайнаар үйлэдбэрииие хүтэлбэрилжэ, арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэжэ шадаха байна.

Үйлэдбэрииие хүгжөөлгэ, арад зоной дунда ябуулагдаха эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулга, социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлгэ хадаа партиин горкомой, райкомуудай, парткомуудай гол зорилго болоно. Харин тэдэнэр ажахын органуудай уялгые өөр дээрээ абажа, тэдэнэй үүргые һуладуулха ёһогүй. Партийна комитедүүд хадаа олониитые политическэ, эмхидхэлэй талаар хүтэлбэрилхэ органууд мүн. Партийна эхин организацинууд онсо ехэ өөрын үүргэтэй байна. Цехүүдэй парторганизацинууд, партгруппанууд хүн бүхэнэй онсо илгаань, мэргэжэл шадабарииень һайнаар мэдэхэ ёһотой.

Энэ талаар ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цехэй электро-хабсаралгын участогай партийна группын хүдэлмэри һайшаалтай. Нүхэр Кабуновой эрхилдэг партгруппа 9 коммунистһаа бүридхэгдэнэ. Тус участогта 87 хүдэлмэришэн ажаллана, тэдэнэй 41-ниинь комсомолшууд. Партгруппа үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудые, мүн коллективэй гэшүүдые хүмүүжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэхээр партийна, мүн участогай хүдэлмэришэдэй хамтын суглаануудые саг үргэлжэ үнгэргэдэг. Хүдэлмэришэд бултадаа коммунис ажалай түлөө мүрысэнэ, тэдэнэй 37 түрүүшүүлдэ, тэрэ тоодо 5 коммунистда энэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. Хүдэлмэришэдэй һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. 47 хүдэлмэришэн үдэшын һургуули, техникум, институтда һуралсана. Хэжэ байһан ажалаа һайнаар бүтээхэ, доторойнгоо арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ талаар ехэ оролдолго гаргаһанай ашаар электровозуудай заһабарилга дээрэ электро-хабсаралгын ажалай өөрынь үнэ сэн 30 процентээр доошолуулагдаһан байна.

Коммунистнуудые үйлэдбэриин гол шухала участогуудта хубаарилан табиха гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглээд, элидхэлшэ энээниие баримталһан хэдэн жэшээ харуулба. Барилгын организацинуудтахи бүхы коммунистнуудай оройдоо 43 процентнь барилгын шухала участогуудта ажаллана.

Совет арадай зохёон байгуулхы ажалай эдэбхи үүсхэлые орон доторнай үргэнөөр дэлгэрһэн «Коммунис ажалай түлөө!» гэһэн хүдэлөөн эли тодоор гэршэлэн харуулна. Республикымнай промышленна предприяти, барилга дээрэ 67 үлүүтэй мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженер, технигүүд коммунис ажалай түлөө мүрысэнэ. Бүхыдөө республика доторнай энэ мүрысөөндэ хабаадагшадай тоо 95 мянган хүн болоно. Коммунис ажалай коллективэй нэрэтэй болохын тула 117 предприяти, организаци, 4 мянга гараң цех, участок, бригада мүрысэнэ. Республикын 7 коллектив, 955 цех, участок, бригада иимэ нэрэ солотой болонхой.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй нэгэ онсо илгаань юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин түсэбые дүүргэхын тула дэлгэрһэн тэмсэл шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ гэһэн зорилготой таһаршагүй холбоотой.

Коммунис ажалай түлөө дэлгэрһэн хүдэлөөнэй үедэ долоон жэлэй даабарииие болзорһоонь урид дүүргэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан үнэтэ олон, шэнэ үүсхэл гаргагдаа. Ажалай нормо дээшэлүүлхэ, зарим детальнуудай түлөөһые бага болгохо гэһэн локомотив-вагон заһабарилгын заводой үрэмдэгшэ Александра Васильевна Грехневагай үнэтэ үүсхэлые КПСС-эй обкомой бюро һайшаан дэмжээ. Мүнөө тус заводто тэрэнэй жэшээгээр 800-гаад хүн ажаллана. Һара бүхэндэ 2000 кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн нүхэр Кудряшовой бага комплексно бригадын үүсхэл ой модоной промышленностьда үргэнөөр дэлгэрээ. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай Зинаида Стрекаловскаягай бригада хүдэлмэриин үдэрые ашагтайгаар хэрэглэжэ, долоон сагай даабарииие зургаан час соо дүүргэхэ үүсхэл гаргаа.

«Үдэр бүхэндэ габшагайгаар, үйлэдбэриин замай залуушад шэнгеэр хүдэлмэрилхэ» гэһэн уряатай мүрысөөн республикын предприятинуудта үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Энэ үүсхэл эгээл түрүүшээр коммунис ажалай предприятиин хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэлсэһэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада бадараа һэн. Фабрикын 200 гаран хүдэлмэришэд замай залуушад болонхой, 178 түрүүшүүл ажалайнгаа бүтээсые 1965 оной хэмжээндэ хүргэжэ шадаа.

Олон предприятинуудта ажалай түрүү дүй дүршэлэй һургуулинууд эмхидхэгдэнхэй, һайн дураараа хүдэлмэришэдэй хабаадалсадаг конструкторска 64 бюро, экономическа 43 шэнжэлэлгын бюро, техническэ мэдээсэлэй 33 бюро, 167 комплексно бригада, ВОИР-ай 140 соведтэ 20 мянган хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад хабаадалсана.

Республикымнай ажалшад Буряадай АССР-эй тогтоһонһоо хойшо үнгэрһэн 40 жэлэй ойе тэмдэглэхээр бэлэдхэхэдээ, экономикоёо хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалта туйлахаар тэмсэнэ. Промышленность бүхы дээрээ 40 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээн гаргажа шадаха гэжэ тодорхойлогдобо. Энэ хүндэтэйшье, харюусалгатайшье зорилго болоно. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэхын тула бултадаа һайнаар ажаллаха ёһотойбди гээд элидхэлшэ үгээ дүүргэбэ.

Зураг дээрэ: Партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадалсагшад (зүүн гарһаа) П. Милин — Социалис Ажалай Герой, [Ло]комотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь, И. Кулаков — Сэлэндүүмын модо болбосоруулгын станогуудай заводой [...] [Ях]новецкий — барилгын 154-дэхи трестын 3-дахи СМУ-гай начальник, И. Беспоясов — Итанцын леспромхозой [...] В. Красин — барилгын 154-дэхи трестын 2-дохи СМУ-гай начальник.

Ф. СОРО[...]

Хамаг хүсэеэ элсүүлэн хэрэглэх[...]

Республикымнай промышленностиин эдэбхитэд РСФСР-эй промышленность болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнэй дүн зүбшэн хэлсэбэ.

Промышленностиин болон барилгын хүдэлмэришэдэй урда үйлэдбэриин арга боломжонуудые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэһээ ондоо шухала зорилго мүнөө үедэ үгы тооной. Предприяти бүхэндэ, цех болон участок бүхэндэ промышленность болон барилгын хүдэлмэришэдэй суглаанай материалнуудые шудалжа, долоон жэлэй турша дотор Россин хүдэлмэришэн ангиин түсэбһөө гадуур 30 миллиард түхэриг продукци үйлэдбэрилхэ гэһэн зорилгодо өөһэдынгөө хубитые оруулхые оролдоно.

Тиимэһээ КПСС-эй обкомой секретарь **Н. С. Бирюковой** «РСФСР-эй промышленность болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнэй дүн ба областной партийна организациин зорилгонууд» гэһэн элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хүнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Улаан-Үдын локомотив-вагонуудые заһабарилдаг заводой директор нүхэр **Павленко** түрүүлэн үгэ хэлээ. Республикымнай эгээн ехэ предприяти болохо энэ заводой хүдэлмэришэд үйлэдбэреэ шэнэдхэн хубилгаха талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байха зуураа, Майн һайндэрэй урда тээ абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Постоянна тогоор хүдэлдэг 112 электровоз оронойнай түмэр замуудта эльгээгдээ, переменнэ тогоор хүдэлдэг электровозууд заһабарилагдажа эхилбэ. Заводой хүдэлмэришэд бүхы түхеэрэлгэнүүдээ халаануудай үедэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэһэн.

Саашань нүхэр Павленко электровозууд болон вагонуудай заһабариин шанарые һайжаруулха зорилгоор ямар хэмжээнэй абтажа байһан тушаа тогтожо хэлэбэ. Һаяхан заводтонь техническэ конференци үнгэргэгдэжэ, продукциин шанарые һайжаруулха талаар тусхай хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа. Заводой бүхы цехүүдэй хүдэлмэрииие һайнаар табихын тула хүдэлмэришэдэй шадабари мэргэжэл дээшэлүүлхэ, гээгдэлдэ ороһон зарим участогуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха талаар шухала хэмжээн абтана. Хараалагдаһан эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ предприятиин хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. 2292 хүн уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ хабаадалсана. 800 гаран хүдэлмэришэд нүхэр Грехневагай үүсхэлые дэмжэн, тоосоото техническэ нормодо ороод, ажалайнгаа бүтээсые эрид шууд дээшэлүүлбэ. Газокарбитна цехэй хүдэлмэришэд электроэнерги болон материал арьбалхын түлөө тэмсэлдэ шармайн оронхой.

— Буряадай гигантын металлистнууд электровоз болон вагонуудые һайнаар заһабарилжа, Эхэ оронойнгоо түмэр замай эрилтые гүйсэд дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа гамнахагүй, — гэжэ нүхэр Павленко хэлэбэ. — Гэбэшье барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын заводыемнай шэнэдхэн хубилгаха талаар хэжэ байһан ажалдань онсо анхарал хандуулхаар болоо. Тэрэнэй унжагай нобшоор ажалладаг дээрэһээ заводоймнай үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада үгэхэ түсэбэй 90 процент дүүргэгдээнүй.

Трибунада КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь нүхэр **В. Г. Бирюнов** гараба.

— РСФСР-эй промышленность болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ ямаршье предприятиин үйлэдбэридэ шэнэ арга боломжонуудай бии байһые харуулаа, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тусхайлан хэлэбэл, Буряадаймнай ниислэл хотын промышленностиин хүдэлмэришэд ехэ юумэ хэжэ шадаха байна. Долоон жэлэй турша дотор Улаан-Үдын завод, фабриканууд түсэбһөө гадуур 35—37 миллион түхэригэй продукци гаргаха гэжэ тоологдонхой. Долоон жэлэй туршада Россин хүдэлмэришэдэй түсэбһөө гадуур 30 миллиард түхэригэй эд бараа гаргаха хэрэгтэ улаан-үдынхид өөһэдынгөө хубитые оруулалсана. Һүүлэй үедэ предприятинуудай хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл улам үргэдэнэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө оролдоно, илангаяа экономическа һуралсалда олоороо хабаадалсана. Мүнөө Улаан-Үдын фабрика, заводуудай 19 мянган хүдэлмэришэд экономическа һуралсалай кружогуудта оронхой. Технико-экономическа соведүүд байгуулагданхай. Эдэ хэмжээ ябуулгануудай ашаар Улаан-Үдын промышленностиин хүдэлмэри шанарай талаар һураггүй һайжараа. Гэхэтэй хамта, дутуу дундануд үшөөл бии байһаар. Городой 10 предприяти байгша ондо продукци үйлэдбэрилхэ 4 һарынгаа түсэб дүүргээгүй. 13 предприяти ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Эдэ дутагдалнуудта бидэ өөһэдөө гэмтэйбди. Гээгдэлдэ орогшодой дундаһаа 3-ниинь республикынгаа бусад предприятинуудһаа хэрэгсэлэй модо саг соогоо абаагүй дээрэһээ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Энээхэн дутагдалые республика дотороо өөһэдөө усадхаха гүйсэд аргатай байгаабди.

Улаан-Үдын промышленность ашаглагдаагүй тон ехэ арга боломжотой гээшэ. Тэдэниие зүбөөр хэрэглээд байбал, ажалай бүтээсые шууд дээшэлүүлхэ арга олдохо байна. Городой металл болбосоруулгын зарим предприятинуудта тон олон түхеэрэлгэнүүд муугаар ашаглагдахаһаа байха, үшөө тодхогдоошьегүй хэбтэнэ. Тиихэдэнь хэдэн заводуудта хуушарһан, бүтээсэ багатай үни галбай станогууд ашаглагдана.

Городой барилгын организацинуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар бии байһан арга боломжонууд илангаяа муугаар хэрэглэгдэнэ. Барилгын олон тоото жэжэ объектнүүд дээгүүр хамаг хүсэеэ тараажа хаяха ябадал үшөөл үзэгдэһөөр. Мүнөө городтомнай 563 байрын, мүн бусад барилганууд эрхилэгдэнэ. Хэрбээ барилгын бүхы организацинуудай хүдэлмэришэдые эдэ объектнүүдтэ хубааха болоо һаа, тус бүридэнь оройдоо 14 хүн хүртэхэ болоно. Байрын гэрнүүдэй барилгын өөрынь үнэ сэн организаци бүхэндэ тад ондоонууд. Жэшээнь, «Бурстрой» трестдэ байрын талмайн нэгэ дүрбэлжэн метр аяар 184 түхэригтэ, локомотив-вагонуудые заһабарилдаг заводой капитальна барилгын таһагта — 127 түхэригтэ болоно. Энэ тоо баримта дээрэһээ али организациин барилгаяа һайнаар, хямдаар эрхилдэгынь элеэр харагдана бшуу.

— РСФСР-эй промышленность болон барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнэй һүүлээр долоон жэлэй табадахи жэлэй 4 һара соо хэгдэһэн хүдэлмэрииие шэнэ ёһоор сэгнэн харадаг болообди, — гэжэ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай директор нүхэр **Горобец** хэлэбэ. Тиигэжэ 4 һарын түсэбһөө гадуур 100 мянган түхэригэй элдэб продукци үйлэдбэрилэгдөө. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 15 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Нэгэдэхи кварталай туршада 739 мянган түхэригөөр продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдаа. Мүнөө бидэнэр 838 мянган түхэриг түсэбһөө гадуур олзо доход оруулаханхайбди. Комбинадаймнай цехүүдтэ экономическа шэнжэлэлгын 5 бюро хүдэлмэрилнэ. Оло мянган түхэригэй аша олзо үгэхэ эмхидхэлэй, техническэ 57 хэмжээн бэелүүлэгдэнэ. Эдэмнай үшөөл бага. Тиимэһээ үшөө ехэ юумэ хэхэ болонобди. Россин промышленностиин түсэбһөө гадуур 30 миллиард түхэригэй продукци үгэлгэдэ 7 миллион түхэригөөр хабаадалсаха гэһэн байгаабди. Мүнөө тэрэнээ 12 миллион түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэгдэбэ.

154-дэхи трестын 3-дахи управлениин начальник нүхэр **Яхновецкий** үгэ хэлэхэдээ, капитальна барилгын ямар дутагдал дээрэһээ ехээр унжагайржа байһанда тогтобо. Барилгын индустриальна бааза байгуулгада гаргагдаһан алдуунууд, барилгада мүнгэ зөөриин багаар һомологдодог, генеральна болон субподрядна организацинуудай хоорондоо үгэеэ ойлголсодоггүй тухай тэрэ шүүмжэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй һүүлээр байгуулагдаһан Прибайкалиин промышленна үйлэдбэриин зонын партийна комитедэй хүдэлмэреэ ямараар ябуулжа байһан тухай парткомой секретарь нүхэр **Еремин** хэлэбэ. Эндэхи промышленна предприятинууд дээрэ ажалай түрүү дүй дүршэл халан абалгын, ажалайнь түрүүшүүлэй эдэбхи үүсхэлэй үргэдэжэ байһан тухай тэрэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Прибайкалиин промышленна зонын ажалшад долоон жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 5,2 миллион түхэригэй продукци гаргаха байна. Саашань нүхэр Еремин Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилга, Байгалай, Баргажанай портнуудые шэнэдхэн хубилгаха хүдэлмэрииие түргэдхэхэ тушаа хэлэбэ.

«Востсибэлектросетьстрой» трестын главна инженер нүхэр **Джунковский** Эрхүүһээ Буряадай республика хүрэтэр электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини таталгын барилга тушаа тогтожо хэлэбэ. Манай республикын экономикодо туйлай ехэ удха шанартай энэ лини барилгшад элдэб бэрхэшээлнүүдтэй тохёолдоно. Хада уула, үһэ намаг, харгыгүй тала дайда тон ехэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулна. Хэды тиимэ байгаашье һаань, лини татагшад энэ жэлдэ лини таталгаяа Тимлюгэй станци хүргэхэ байна.

Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министрэй орлогшо нүхэр **Суетин** һургуулинуудай барилгые түргэдхэхэ тушаа хэлэбэ.

Ажалай журам яаха аргагүй шангаар табиха, ажалдаа үнэн сэхээр хандаха талаар хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха тушаа Улаан-Үдэ станциин локомотивна деногой начальник нүхэр **Вовк** хэлэбэ. Бидэнэр ажалаа бүхы хэмжээгээр һайжаруулха аргатайбди. Теэд журам муутай дээрэһээ түрүүшын квартал соо аяар 120 хүдэлмэришэн зэмэдэ хүртэһэн байна. Хүн бүхэнэй ажал хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандахын тула коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ эхилээбди. Хүдэлмэришэднай майн урда тээ эхилһэн ажалайнгаа вахтые респу[...] лэй ой хүрэтэр үр[...] шиидээ.

Зүүн-Сибириин с[...] рүүлэгшын орлогш[...] ров совнархозой пр[...] һарынгаа түсэбые 10[...] гээ гэжэ мэдүүлбэ. үзэгдэһэнэй ёһоор совнархозой промы[...] жэлэй туршада түс[...] миллион түхэригһ[...] дукци үгэхөөр тодо[...]

Облпрофсоведэй [...] хэр **Шевченко** үгэ [...] профсоюзай түрүү [...] хүдэлмэриин дүй д[...] бүгэдын шадабари [...] ри дээрэ элдэб гэ[...] гүйе сахиха, ажал[...] портнуудые байгуул[...] асуудалаар хэлээ.

Галуута Нуурай [...] равлениин экскава[...] нүхэр **Кирилловэй** [...] нууд ехэ һонирхо[...] Участок дээрэнь к[...] нэрэ зэргэдэ хүр[...] сөөнэй ямараар э[...] тэрэ хөөрэбэ. Энд[...] шэдынь оролдосо [...] жа, Буряадай АССР-[...] дэлэлдэ абаһан [...] сүм дүүргэнхэй [...] нүхэр Кириллов [...] лай гансахан ам[...] дүүргээ бэшэ, Хо[...] һэнэй разрезые [...] ха талаар хүдэл[...] хэрэгтэ анхарал[...] жэ шахтануудай [...] тэлбэрилэгшэдые [...] лээ.

«Востсибстрой» [...] ник нүхэр **Прядин** [...] мологдоһон мүнгэ[...] хэрэглэхын тула [...] хала хэрэгсэлнүүд[...] гаха хэрэгтэй гэ[...] ряадай респуб[...] трестнүүдэй [...] главкын хүтэлб[...] зобожо, тэдэниие [...] ха талаар шух[...] абажа байна.

ВЛКСМ-эй обко[...] хэр **Наводкин** [...] тийна эдэбхитэд[...] сомолшуудай ажал[...] лэжэ, ехэ эсэгы[...] гөө замаар найд[...] ябаһан хэдэ мян[...] дай нэрэһээ иги[...]

— Партиимнай [...] хараалагдаһан [...] лүүлэгдэхын тула [...] луушуул хүсэ ш[...] гөөр ажаллаха.

Совнархозой [...] управлениин слес[...] **нинов** барилга [...] хидхэлэй һайнаар [...] хэлэбэ. Нёдондо [...] ороһон комплекс[...] эмхидхэгдэһэн [...] тивүүд конвейер [...] дой хүдэлмэриш[...] доо нягта холбоо[...] болоо. Шулуушад [...] раа дүүргэд нүт[...] зэргэ, тэндэнь [...] ригүүд, штукату[...] шэд ажаллажа [...] жэ ажахын тоос[...] данууд хойно хой[...] ажаллажа, [...] соонь дүүргэдэг [...]

Партийна эдэ[...] КПСС-эй Буряад[...] секретарь **А. У.** [...] саа. Зүблөөн дэ[...] болон барилгын [...] зүблөөнэй дүн [...] шиидхэбэри аб[...] түсэбые болзорһо[...] түлөө тэмсэлдэ Б[...] шэн ангиин туй[...] нууд хараалагда[...]

Эрхүүгэй областиин Ангарска электромеханическа заводой бүтээн гаргадаг продукци Болгари, Инди, Хитад, ОАР болон бусад ондоо олон оронуудта эльгээгдэнэ. Советскэ Союзай туһаламжаар ахадүү Болгарида баригдажа байһан Кремиковско металлургическа комбинадай түхеэрэлгэнүүдые мүнөө тус заводойхид бүтээжэ байна. Зураг дээрэ: Болгариин захилые болзорһоонь урид дүүргэхэ ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг комсомолшууд Галина Стерлигова (зүүн гарһаа), Вера Назимова гэгшэд.

ТАСС-ай фотохронико.

Россин Федерациин промышленность долоо[н жэ]лэй туршада түсэбһөө гадуур 30 миллиард түх[эригэй] продукци үгэхэ байна.

Буряадаймнай республикын хүдэлмэришэн анги долоон жэлэй [тур]шада даалгабарита түсэбһөө гадуур 40 миллион түхэригэй про[дукци] гаргаха зорилготой.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной майн 29.

ин тоосоон хөөрэлдөөн

Тарялангай газар эзэтэй болгоно

...оон — амжалтын ...рса үгэ һанаанһаа ... бэшэ. Манай ...улэн хонин ажал ...аһан ажахын тоо...өөр эмхидхэн хү...э үнэхөөрөө аша...һанаа харуулба. ...ёһошолон ханда...байдалдаа нэбтэ...оһон газарта ажа...рэ дүн түйлагдаа. ...ргэнөөр нэбтэрүүл...аар Үдын, Чисаа...рэа гайһаа гаража, ...ахынууд болонхой.

...шаа дабшаха тумаа ...либаа хубилалта ...Мал ажал дээрэ ... ажахын тоосоое ...ал дээрэ хэрэглээ ... байха бэзэ гэһэн ...эй толгойдо нэгэн...айгаа бшуу. Хэнэй...ряа ургуулдаг га...жэ харюусаха эзэ...алһээ жэлдэ ондо ...ддүүрилжэ байдаг ...эжэ. Тиимэһээ муу...дэг, үндэр баян ...лөө зарим нэгэ ме...эн зүрхэнһөө орол... хахалалга хэхэ тү... ажалайнгаа түлөө...һанаагаа амардаг ...он дайралдадаг.

...алан, ажалай бү...өөри зөөшэ, мүнгэн ...шалагдадаг, тэрэ... алмаха гэһэн орол...й байһаниинь мэ... боложо, абтаһан ...сэн ехэ байдаг ха ...үлөөһэн гуримшуу...шад, механизатор...ьна талаар урма...үсэдэггүй ушарнууд ...эг гээшэ.

...ум хараада абажа, ... ажалаа олзо ехэ...охо, газараа эзэтэй ...айгөөр Чисаанын ...фермынхид трактор...нгаа бригадые ажа...руулха үүсхэл гар... совхозой мэргэжэл...ар эндэ ажахын ...ибигдаһан, тэрэнэйл ... хүнүүдээр, хэрэг..., техникээр хангаг...рилгада хам ороо

...он ажахын тоосоо... хэдэн тоо барим...тададаль хамтадаа ...ряалан, тэрэниие ...тэй болохо хүдөө ... мори унаа, хүдэл...гдажа үгтэбэ. Мүн ...э хүдэлмэриин даа...юһон байна. Тэрэ...ригада 1750 гектар... тэрэ тоодо 1450 ..., бобово ургамал...айна.

...баа дунда зэргээр ...эн центнер урга...аб гэһэн даабари ...тэнэ. Абтаха про...нгөөр багсаагдана. ...ригада түсэбэйнгөө ...эд, хараалагдаһан ...адаа, 128.800 тү... оруулха зэргэтэй. ...ооһо таряа, 7300 ... 1800 тонно силос, ...лёнко абаха, 984 ...амарай паар ха...оно. Энэ бригада ...ото ургамалнуудые ...тар бүриин 10,2 ...одорхойлоо.

...һэн механизатор... таряашад ажалайн...ан продукциингаа ...о ёһотой. Зүгөөр ...укциин түлөө үг...тэхэ түлөөһэн тарифна ставкаар хараалагдаһанһаа 25 процентээр дээшэ байха юм. Түсэбөөр хараалагдаһан ургасаяа бригадын гүйсэд абаад байгаа һаань, нэгэ центнер орооһо тараанай түлөө 64,3 мүнгэн, нэгэ центнер һолоомоной—16,6 мүнгэн, нэгэ тонно силосэй—1,03 түхэриг, нэгэ центнер зелёнкын—32,3 мүнгэн түлэгдэхэ юм.

Хэрбээ түсэбтэ даабаря бригадын үлүүлэн дүүргээд байгаа һаань, түсэбһөө гадуур абаһан продукциинь бэлэдхэлэй сэндэ оруулжа тоолоод, 20 процентыень бригадада нэмэлтэ түлөөһэн—шагнал болгон үгтэхэ байна. Энэмнай материальна урмашуулгын нэгэ һайн онол арга гээшэ ааб даа. Тиихэдэ үйлэдбэридэ гаргашалагдаха гаргашаяа алмаад байгаа һаань, алмагдаһан мүнгэнэй 25 процентнь бригадада шагнал болгон үгтэхэ байха. Тиимын тула бригадын гэшүүд ганса продукци ехээр абаха гэжэ оролдохо бэшэ, харин үйлэдбэридэ хабаагүй гаргашые эрид хорохо гэжэ оролдохо ушартай болоно бшуу. Энэнь тон шухала хэрэг.

Жэлэй тоосооной гаратар бригадада хүдэлжэ ябаһан механизаторнууд болон бусад хүдэлмэришэд ажалайнгаа түлөөһэ юрын гуримаар, үдэрэй халаанай нормо дүүргэһэнэй зэргээр, тарифна ставкаар абаха юм.

Энэ фермын үүсхэлые совхозой бусад фермэнүүд халан абажа, тракторно-тараан ажалай бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэбэ. Иимэ хэмжээ ябуулга «Дружба» колхоздо бэелүүлэгдээ. Зүгөөр эндэхид тракторно-тараан ажалай бригада дотор оньһожоруулагдамал отрядуудые байгуулжа, тэдэнээ ажахын тоосоондо оруулаа. Тиимэ нэгэ отрядта «ДТ-54» түхэлэй 3 трактор, нэгэ «Беларусь», дүрбэн комбайн, хоёр лафетгүй жатка, дүрбэн плуг, зүргаан сеялкэ гэхэ мэтэ зэр зэмсэт, 1117 гектар тараанай газар даалгагдаһан байна. Тус колхоздо иимэ 7 отряд байгуулагдаа.

Хүрьбын совхоздо энэ үүсхэл мүн лэ дэмжэгдээ. Совхозой мэргэжэлтэд ажахынгаа нэгэдэхи отделениие нэн түрүүлэн бүхы дээрэнь ажахын тоосоондо оруулха гэжэ шиидхэнхэй эмхидхэлэй хүдэлмэри эрхилжэ байна. Удаань бусад отделенинүүдээ үргэлжэдэнь ажахын тоосоондо оруулха түсэбтэй.

Тракторно-тараан ажалай бригадануудые ажахын тоосоондо оруулжа байһан шэнэ онол аргые совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлени тон наринаар хаража үзэһэн, управлениингаа совэдэй үзэмжэдэ табиһан байха. Тэндэ суглараһан ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ хэмжээ ябуулгые һайшааһан байна.

Тараан ажал эрхилхэ энэ шэнэ гурим саашадаа орооһо таряа ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха ашатай түһатай арга нүхэсэл олгохонь дамжаггүй. Бригадын гэшүүн бүхэн газартаа эзэн, зөөри зөөшэеэ гамнаха, алмахын түлөө тэмсэхэ, үнэ сэнгээр хямда продуктнуудые абаха гэжэ оролдохо байһаниинь эли тодоор гэршэлэгдэнэ. Иимэ шэнэ юумэ хэрэглээд байхадамнай, ажалшадые материальна урмашуулха ёһо гурим бэелүүлэгдэхэ байна.

К. Дагбаев,
Хориин совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо.

ШЭНЭ ХҮСЭН

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүхы аргаар оньһожоруулха зорилго КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэри дотор тодорхойлогдонхой.

Техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэг тэрэниие мэргэжэлтэй механизаторнуудаар хангалгаһаа дулдыдаха байна. Үнгэрһэн жэл Кабанскын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд тракторист, комбайнернуудаар дуталдажа, ехэхэн бэрхэшээлдэ ороһон юм. Тэрэшэлэн заһабари хэдэг хүдэлмэришэд хомор байгаа һэн. Тэрэнэй шалтагаанаар нёдондо эндэхи совхозууд трактор бүхэнэй 498 гектар, колхозууд миил 427 гектар зөөлэн хахалалга хэһэн байха. Механизаторнуудай дутамаг дээрэһээ тракторнуудынь нэгэ халаанда хүдэлгэгдэһэн, мүн тэдэниие тусхай бэлэдхэлгүй хүнүүд жолоодоһон юм.

Колхознигуудай, совхозой хүдэлмэришэдэй болбосорол мэргэжэлые саашадань дээшэлүүлхэдэ, механизаторнуудай мэргэжэл шадабари нарижуулхада ажалай бүтээсын дээшэлхэ, хүдөө ажахын продуктнуудай ехээр абтаха байһаниинь элитэ.

Хүдөөгэй ажалшадые механизаторнуудай мэргэжэлдэ һургаха гэһэн уряа Кабанскын үйлэдбэриин управлениин колхознигуудай, совхозуудай, предприятиин хүдэлмэришэдэй, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда халуунаар дэмжэгдэһэн байгаа. Хэдэн зуугаад хүн тракторист, комбайнер болон механизаторнуудай мэргэжэл шудалхын тула механизаторнуудай кружок, һургуулинуудта һураха үүсхэл гаргаа һэн.

Тиигэжэ колхоз, совхозуудта 400 гаран хүниие хабаадуулһан 23 кружок байгуулагдаа бэлэй. Тэдэнэр гурбан һара үлүүтэй сагай хугасаа соо һуралсаад байхадаа, трактор, комбайн, мүн хүдөө ажахын бусад машинануудые жолоодохо, тэдэниие заһабарилха шадабари олоо. Кружок болон һургуулида һурагшадые шалгахада, тэдэнэр программаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, нилээд шадабаритай болоһоноо ажал дээрээ харуулаа. Трактористын мэргэжэлдэ һураһан 342 хүнэй 305-ниинь шалгалта һайнаар барижа гараһан байна. Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалда хабаадагшадай дунда хүдэлмэришэд, алба хаагшад олон байба. Жэшээнь, «Прибайкалец» колхозой солото кукурузашан И. Балаганский, главна зоотехник И. Горбов, Байгалай совхозой отделениин эрхилэгшэд С. Залуцкий, И. Елизов, фермые даагша И. Ануфриев болон бусад һургууляа һайнаар дүүргээ. Эдэнэр хэрэгтэй сагта тракторай жолоо бариха шадабаритай болонхой.

Долоон жэлэй табадахи жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэридэ эдэ шэнэ механизаторнуудай олонхинь хабаадалсана. Иигэжэ тракторнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ арга олдобо.

В. Филиппов,
Кабанскын үйлэдбэриин управлениин кадрнуудай таһагые даагша.

Вера Мужановна Бубеева багшаар Хурамхаанай интернат һургуулиин 3-дахи класста заадаг. Тэрэ 25 жэлэй туршада багшалха зуураа дүй дүршэлтэй боложо, жэлһээ жэл бүри үхибүүдые хоёр жэл нэгэ класста һуулгадаггүй. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. М. Бубеева зэлжээтэ хэшээлдээ бэлдэжэ һууна.
С. Балдуевай фото.

Социализмын агууехэ илалтанууд тухай тоо, баримтанууд

✦ Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай, граждан дайнай, 14 империалис гүрэнэй интервенциин, хүрэлзэлгын үедэ һандарһан промышленностяа манай орон Агууехэ Октябриин илаһанай хойно арбадахи жэлдээ хүсэдөөр һэргээһэн юм. 1927 ондо индустриальна продукци гаргаха талаар 1913 оной хэмжээндэ хүрэһэн байгаабди.

1962 ондо манай промышленностиин хэмжээн 1913 онойхидо орходоо 48 дахин дээшэлээ. Тиихэдэ США-гайхи—5,66 дахин, Англиинхи—хоёрһоо бага үлүүтэй дахин, Франциинхи — 2,69 дахин, ФРГ-гэйхи — 3,85 дахин нэмэһэн байна.

✦ 1950 онһоо 1962 он хүрэтэр промышленна үйлэдбэри социализмын оронуудта дүрбэ дахин, капиталис оронуудта оройдоол 78 процентээр, тэрэ тоодо США-да 58 процентээр нэмээ.

✦ 1913 ондо манай ороной промышленна продукциин хэмжээн США-гайхида орходоо найма дахин бага байгаа. 1962 ондо промышленна продукциимнай хэмжээн США-гайхиин 63 процентнь болоо.

✦ 1913 оной хэмжээнтэй жэшэбэл, 1962 ондо манай орондо машина бүтээлгын продукци 354 дахин, химическэ, резиново-асбестова промышленностиин продукци — 172 дахин нэмэһэн байна.

✦ Промышленна үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар СССР хэдэн олон жэлэй урда тээ дэлхэй дээрэ хоёрдохи һууридэ гараһан юм. Мүнөө шухалын шухала түхэл янзын продукциинуудаар: кокс, нүүрһэ, түмэрэй рудэ абалгаар, тепловоз, электровоз, трактор бүтээлгээр, модо хюрөөдэлгөөр, цемент, хабсаргагдадаг түмэр бетон конструкци гаргалгаар, ноохон бүд нэхэлгээр, саахар (өөрынгөө ороной свёклоор), малай тоһо абалгаар манай орон дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлнэ.

✦ 1913 онһоо 1962 он хүрэтэр хүдөө ажахын продукци бүхы дээрээ 2,3 дахин нэмээ, тиихэдэ хүдөө ажахыда хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 2 үлүүтэй дахин хороо.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

Республикынгаа 40 жэлэй ойе угтуулан

Хабарай шэнжэ...

Улаан-Үдын оройдобди бидэнэр
Эндэһээ город—альган дээрэмнай...
ЛВРЗ-гэй Соёлой ордон гэр;
Холын зааһан Ленин—дэргэдэмнай.
Урагшаа, хайшаашье анжарыт,—
Улаан-Үдэ толон соо умбана.
Совэдүүдэй Байшангай дээрэ харыт:
Ленинэй орденто Буряадай туг далбана.
Майн наранай түрүүшын гэрэл дамжан,
Оперно дээрэһээ эмээл морнтон дүүлинэ.
Эдээниие үдэшэн, баяраар амаршалан,
Электровоз хуугайлан, замаа түргэлнэ...

Публицистика

Урагшаа, хайшаашье анжарыт: уран зураашын биирэ дороһоо амидыран гүйһэн үнгын шэрэ будагуудаар зурагдаһан үнэн бодото байдалай үзэгдэл тэниинэл урдатнай. Залуу басаганай хёрхо хубилгаан нюдэнэй үзүүр гэжэгындэжэ, баярайнь нюлмаса баригдахаар бэшэ, хасар дээгүүрнь халтируулан, шэл шэнги сэбэрхэн һубаһаар үлхэлдүүлэн, тунгалаг шарайень толотуулна. Иигэжэ арад зоноймнай үри зүрхэндэ Хабарай баяр, Майн хэшэг мүндэлэн задарба.

Бүри саашаа, баруулжаа, Сэлэнгэ мүрэниие үгсүүлэн харагты: зэлэ татаһан тракторнууд, хахалагдаад байһан газар, тоһо бушхан яларһан бороздэнууд... Газар нютагуудаарнай Хабарай дуун, Майн хүгжэм зэдэлнэ.

Һайхан даа, манай түрэл Буряад орон! Улаан торгон Майн тэрлигэй энгэр дээгүүрнь уула майлын үргы сэсэгүүд, хормойень хяазалһан ягаан залаа тэрэнги, тобшо түдүүлинь — модоной гүлгэд, намаа набшад, малгайнь залаа—хушын борбоосгой...

Холо ойроһоо ерэһэн айлшад эндэ һанаһан хүсэһэн юумэеэ хуу оложо, сэдьхэлээ ханадаг, умдаяа хаяадаг, урмаяа дэлгээдэг. Түнхэнэй һарьдаг мундаргануудые харахадаа — Кавказай орьёл үндэрнүүд гэжэ, Борьёогой, Иисэнгын тунга газар ошоходоо — Алтай, Казахстанай целина, Баян-Голой үрэжэлтэ талада ябахадаа—Псла голой тарята губил гэжэ һанагдадаг. Харин Байгал... алдарта Байгалнай юунтэ... шье жэшэшэгүй!

Һайхан даа, манай түрэл Буряад орон! Үдэшэнь Улаан-Үдэһөө самолёто һуугаад, һүнинь Сибириие хүндэлэн ниидээд, үглөөниинь Москвада буухаш—энэ зургаа мянган километр газар!

Хойноһоо хэдэн мянгаад модон соо һунаһан агууехэ транссибирскэ шугам харгыгаар шэдитэ электровоздо һуугаад дунгинуулан, мүшэтэ һүни Улаан-Үдэдэ дүтэлжэ ябанам гээд, бэеэ абаад үзэ, хүндэтэ айлшан! Үни холын үзэлсөөгүй үеыньшни амараг нүхэр намаяа хүлеэн ядажа байна гээд һанаад үзэ, залуу нүхэр! Хүн хүлеэжэ ядахадаа вагоной сонходо хамараа няажархёод һалажа үгэшэгүй. Харан гэхэдэшни—мянган электродуудаар ялархай толорхой татаһан город урдашни дарайн бодохо. Тэрэ мянган гэрэл зуланууд үе үе тэнгэриин мүшэдтэй ниилэлдэн, нэгэ жэгдэ хүлхыжэ, заримдаа замбуулинай захаар зуралзан гараһан спутник-ододтой үрилдэһэн шэнги эригэнээд абаха. Поездын аалидахатай хамта харахадаш, нюдэн дээрэ хатаралдан байдаг үгалзатай хургы торгон дэлгээтэй байна гэхээр үзэгдэдэг. Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдэмнай үргэн, ута тээшээшье, үгсүүр, уруудам тээшээшье угаа ехээр ургаа. Үнгэрһэн нэгэшье жэлые — нёдондоной Майһаа мүнөөдэр хүрэтэршье абаад үзэхэдэ, түрэл манай ниислэл хотын түхэл шарай, түлэб хараа тон ехээр хубилаа!

Һайхан даа, баян даа, манай түрэл Буряад орон! Зүгөөр эгээл һайхан, эгээл омогорхохо баялигнай—хүн байна. Сүлөөтэ ажалша, коммунис ажалай түрүү баригша хүнүүд лэ энэ һайхан нютагые, энэ баян газарые эдлэжэ, шэнэлжэ, фабрика, заводуудаар шэмэжэ, кукуруза таряагаар бүрхөөжэ, мал адууһаар миралуулжа, хүгжэм шүлэгөөр дуулуулжа байдаг лэ!

Мүнөө манай республикын нютаг бүхэндэ түрүү хүн зомнай өөһэдынгөө ажалай бэлэгүүдые Эхэ орондоо барижа, Хабарай һайхан баясхаланта бодолоор сэдьхэлээ урмашуулна. Эдэнэр коммунизм байгуулагшад — мүнөө үеын баатарнууд, коммунис ажалай габшагайшуул, замай одон залууршад, үйлэдбэриин үндэр бүтээлшэд мүн. Эдэмнай хэниинь хэн гэшэгүй эбтэй зэтэйгээр асари ехэ үйлэ хэрэгүүдые бүтээжэ, үдэр бүхэндэ айхабтар ехэ баатаршалгануудые гаргажа ябадаг зон.

— Хабарайнгаа эртын тарилгые найма-юһэн үдэрэй турша соо дүүргэхэбди! — гэһэн социалис уялгаяа Түнхэнэй «Зүүн Саян» колхозой механизаторнууд амжалтатайгаар дүүргээ. Бүхы республикамнай еүмөөрөө хабарайнгаа эртын тарилгые дүүргэхээ байна.

— Ажалай нормо дээшэлүүлхэ арюун үүсхэл гаргаһан локомотив-вагон заһабарилгын заводой үрэмдэгшэ Грехневагай жэшээе Социалис Ажалай Герой Гармажаб Тучинов дэмжээ. Барандаа дэмжэе!—гэһэн халуун уряа хаа хаанагүй зэдэлнэ.

Иигэжэ алдарта долоон жэлэй табадахи хабарай ажалай халуун охин республика дээгүүрнай соробхилно.

Мүнөө жэлэй хабар манай автономито республикын дүшэн жэлэй ойтой зуузай холбон алхална. Энэ алдарта дүшэн жэл соо манай республикын хаа хаанагүй гайхамшаг һайхан хубилалтанууд, нюдэндэ үзэгдөөгүй, шэхэндэ дуулдаагүй шэнэлэлтэнүүд болоо. Эдэ хубилалтанууд, эдэ шэнэлэлтэнүүд мүнөөдэр, Майн хурса наранай гэрэл доро, ажалша баатарнуудай шарай дээрэ дууша хүгжэмшэд, зохёолшо зураашадаймнай бэлиг дотор эли тодоор үзэгдэжэ байна.

Совет Буряад ороной түйлаһан эдэ бүхы хубилалтанууд тэнгэриһээ тэб гэжэ буугаагүй—эрхим тэмсэлшэдэй ами шүһанай сэнгээр, хатуу шэрүүн байлдаан соогуур, ажалай халуун хяһа соогуур шэрээгдэн абтаа. Совэдүүдэй талмайн тэг дунда самсаалтан үндыһэн гранит шулуун хүшөө-олоной түлөө унаһан тэмсэлшэдэй дурасхаал — энээниие гэршэлнэ.

Түрэл республикымнай тогтоһоор дүшэн жэлэйнь ой гүйсүүтэй байна. Тиимэл хадань шэнэ хабарайнгаа шэнжэ һайхашаан зогсонод...

Түрэл һайхан газар уһамнай, хада ууламнай, тала майламнай, арюун Байгалнай ямараар хубилнаб! Тандаа мүнөө дахинаа дохин һүгэдэнэм. Агууехэ ород арадай, алдарта Коммунис партиин, ашата багша Ленинэй алдар солыень, аша габьяаень домоглон дууланам. Дайн дажар хэзээшье бү болоһой, буу зэбсэг бүримүһэн хуряажа, сэрэг суурай адага мэсэнүүд хайлуулагдажа, анзаһан болгогдон шэрээгдэһэй! Хабарай иимэ һайхан үдэрнүүд намжаараг лэ!

Советскэ Союзай Коммунис партида хандан хабарай дуу бария:

Алтан Кремлиин булар одод дээр,
Агуу Ленинэй мавзолейн зэм дээр
Үдэшын мүшэдэй һүлэмхи галые,
Үүрэй Солбоной ошото согые,
Арбан табанай һарын туяае,
Алтан Наранай мянган галые
Һаадаг номоор, годли зүүгээр
Һабагшалжа абагша Коммунис парти
Дэгэд саагуур Хараагаа табинал,
Дэбэ хүсэтэ арадаа уринал.
Алдарта партиин уряа бадараад,
Алтарма харгы Орондоо гаргаһан
Хүдөө ажалай маяагууд сугларaад,
Хөөрэлдэхэл юумэнь «ноохон, мяхан...
Новосибирск—шэнэ Сибириин түбтэ
Никита Сергеевичэй гарынь барьяша
Малша буряад, таряаша буряад—бултa
Манай үеын баатарнууд гээшэ.
Дабшаха тума дардам болодог,
Амжаха тума аажам болодог,
Аладаймнай харгы сэхэ байна.

***

Урилдаанай урда ама барихабди,
Барилдаанай баруун мүр дарахабди.
Мүрысөөнэй мүн шанар хамталхабди.
Хүдэлмэриин дүн дүршэл шудалхабди.
Олон яһатан—ажалай баатаршуулай,
Оньһо дүйтэн, оюун мэргэшүүлэй
Илалтануудыень магтан дууладаг
Эгэшэг дуунууд мянгаар мандаг!
Коммунизм байгуулгын шэнэ Хараае—
Коммунис партиин дүлэтэ Уряае.
Залуу зоригоор, халуун Зүрхөөр
Зарлиг болгон дүүргэлсэхэбди мүнхөөр!

***

Жаргал золой жорхой харгыгаар,
Жаран голой һэжүүр шадалаар
Жэгтэй һонин телевизорэй нюдэд
Жороо табин Буряадта гүйлдэг!
Улаан-Үдын оройе дэнзэлһэн
Урга үндэр багана дэрлэн,
Уран зурагаа ажал дээрэ бэлдэг!
Уган Байгалаар дүүрэсэ дэлгэг!
Олон яһатан—ажалай баатаршуулай,
Оньһо дүйтэн, оюун мэргэшүүлэй
Илалтануудыень магтан дууладаг
Эгэшэг дуунууд мянгаар мандаг!
Дүшэн жэлэй орой дээрэһээ—
Дүрэ шарайш иимэ һайхан
Мүнгэн залаата дуугаа сээжэһээ
Мүнхэ золойш түлөө баринам,
Буряад оромни!

Совэдүүдэй хоёрдохи байшан. Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

...ЭЛ ОРОЙ ДОРО

...Н 4 ТОННО

Ивалгынхид теплицын дүрбэлжэн метр бүриһөө 20 килограмм үгэрсэ, 15 килограмм помидор ургуулхань

...ршалгын ажахын ...т. Шэлээр орой...екцинүүд соогуур ...таригданхай. Бүри ...ргасаяа үгэжэ бай...ю ороходо, досоонь ...с дулаан. Газаа ...й боложо байһан ... Далбагар-далбагар ...н эшэнүүд өөдөө ...лгаатай, тэрээн ...үмэн шарахан сэ...үйхэн томо үгэрсэ...айханьхарагдана. ...э эхэнэр бидэнэй ...эрээд, мэндэшэлэл...

...ртэхэн ерэхэтнай ...й хүряалсаха бэ...лна.

... Намсараевна Цы...нгээ үгэрсые ...ан байгаа. Тэрэ...и 330 дүрбэлжэн ...а гурбадахи жэ...ндо нүхэр Цы...маймай дээрэһээ ..., али дүрбэлжэн ... шахуу килограмм ...Мүнөө жэлдэ 17 ...н орондо дүрбэл...ариин 20 кило... ургаса абахаар

...раль һарын һүү...ица соогоо һуул... мартын 30-һаа ...ахалаабди. Сен...рсэ абтадаг. Ур...уһалжа байбал, дүрбэлжэн метр бүриһөө 20 килограмм, бүхыдөө 66 центнер ургаса заатагүй абажа шадахаб,—гээд Бүтэд Намсараевна хөөрэнэ.

Зэргэлээ байһан нүгөө секци соонь бэрхэ ажалшан Дулма Мижитова хүдэлнэ. Тэрэ нёдондо 330 дүрбэлжэн метрэй тус бүриһөө 20 килограмм хүрэтэр үгэрсэ хуряагаа. Тиин Россингаа Федераци соо түрүү ябалсажа, «социалис мүрысөөндэ шалгарагша» гэһэн значогто хүртэһэн байха юм. Нүхэр Мижитова зургаан жэлэй туршада таһалгаряагүй энэ хүдэлмэридэ ябажа байнхай. Жэл бүри ехэ амжалта түйладаг. Мүнөө дүрбэлжэн метр бүриин 20 килограммһаа доошо бэшэ ургаса суглуулхаар хараална.

Комбинадай гурбадахи секцидэ Наталья Дашиева ажалладаг. Үгэрсэһөө гадна, секциинь нэгэ буланда помидор таригдана. Мүнөө помидорой ургаса абтажа эхилэнхэй. Нүхэр Дашиева дүрбэлжэн метр бүриһөө 11 килограмм даабариин орондо 15 килограмм хүрэтэр томидор суглуулхаар шиидээд, магтаалтайгаар хүдэлнэ.

Эдэ гурбан ажалшад хамта 4 тонноһоо үлүү үгэрсэ суглуулжа, наймаада гарганхай. Мүн нилээд ехэ помидор хүряажа абаа. Иигэжэ тэдэнэр парти, правительствынгаа анхаралда харюу болгон, шэнэ ургасынгаа дээжые городой ажалшадта бэлэглэжэ байна.

БАЯН УРГАСА ХААНАҺААБ?

Түрүү ажалшад Дулма Мижитова, Бүтэд Цыренгармаева гэгшэд олон жэлэй туршада хүдэлжэ, ажалай баян дүршэлтэй болонхой. Сэхыень хэлэхэдэ, эдэнэр ажалдаа оролдосотойгоор хандахаһаа гадна, мүн түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэнэ.

Теплицэдэ үгэрсэ, помидорнуудые һуулгадаг шоройнь жэл бүри шэнэлэгдэжэ, үрэжэл һайнтай болгогдожо байдаг. Түрүүн февраль һарада рассада һуулгахаһаа урид секцинүүд соогоо шэнэ шорой модоной хибэдэһэнтэй холижо адхана. Тиигээд үгэрсэеэ тарижа эхилдэг. Үгэрсын рассада хайшан гээд бэлэдхэгдэнэб гэхэдэ, анхан үрэһэниинь дэбтээгдээд, дулаан газарта хальһаяа тэһэлжэ гаратараа ургуулагдана. Тиигэһэн хойноо 20—25 үдэрэй туршада тэбхэрээр отологдожо абтаһан намагай бамбагар дагнаһанда нэгэ нэгээрээ ургуулагдажа, үндэһэжүүлэгдэдэг. Тиимэ хүбхэгэр хүрьһэндэ үгэрсын үрэһэ ургуулхада үндэһэниинь заахашье гэмтэнэгүй. Хожом тэрээнтэйнь шорой соо һуулгахада һайн юм. Үгэрсын рассада анхан дулаан, тиигээд хүйтэшэг (эгээ хүлдэлжэ муудахагүй) газарта байлгагдахадаа, үрэтэ сэсэг олонтой болодог юм. Тиимэ эшэнүүдһээнь олон үгэрсэ урган гарана.

Энээнтэй хамта теплицэ соо таригдаһан үгэрсэ һайнаар харууһалагдана. Энэ үедэ теплицэнь досоогоо дулаан байха зэргэтэй. Секцинүүд ууралаар дулаасуулагдана. Хүйтэнэй сагта 22—30 градус дулаан байлгагдадаг. Тэрэнь ехэнхидээ кочегарнуудай һайнаар ажаллаһанһаа дулдыдадаг юм. Эндэ ажаллажа байгшад—Л. Дашиев, С. Нимаев, С. Бадмацыренов гэгшэд пеэшэнгүүдээ саг соонь түлижэ байдаг.

Тиихэдэ ургамалнуудай ургажа байхада органо-минеральна үтэгжүүлгэ бэлдэгдэжэ, газартань оруулагдана. Эһээгдэһэн шэбхэ, шубуунай аргал, микро-үтэгжүүлгэ гэхэ мэтэ тэрээндэ холигдодог. Тиигээд табан хоногто нэгэ дахин үтэгжүүлэгдэнэ. Тиихын хажуугаар нэгэ дахин тусгаар холисо бэлдэгдэжэ, ургамалнуудай набша дээгүүр сасадаг юм. Ургамалнууд хэрэгтэй сагтаа—үдэртөө нэгэ дахин, үгышье һаа үнжөөд уһалагдажа байдаг гуримтай.

Мүн эндэ арочна хэдэн секци бии. Тэдээн соо голдуу үгэрсэ тарижа ургуулагдана. Түлигдэдэггүй, шэлээр оройлогдоһон тиимэ арочна секцинүүд соо үдэртөө 27 градус хүрэтэр дулаан байдаг. Апрель һарын 15-да һуулгагдаһан үгэрсэ мүнөө ургасаяа үгэжэ эхилээ. Мария Павлова, Лайжит Раднаева, Е. Бадмацыренова гэгшэд эндэ хүдэлнэ. Нилээд ехэ газарта капуста болон огородой бусад ургамал таригдаха.

— Овощ таридаг рассада хэн бэлдэжэ ургуулнаб?—гэжэ тепличнэ комбинадай бригадир Аюша Цыреновичь Цыреновһээ асуухадамнай:

— Эндэ нүхэр Ли-Ху-лэ ажалладаг. Тэрэнэй гараар 500 гаран рама рассаданууд бэлдэгдээ. Бүхыдөө 9 гектарта овощ таригдаа юм. Полимнай мүнөө хахалагдажа, бэлэн болонхой. Тарилгынгаа газарые үтэгжүүлээбди,—гэбэ.

Ивалгын огородшодой ажал хэрэг магтаалтай. Тэдэнэй овощиин баян ургаса ургуулхаар, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Т. Гармаев,
газетын штатнабэшэ корр.

Монгол ханинарай шүлэгүүдһээ

Н. НЯМДОРЖ

Онон хатан эжы

Салгидаха долгёо таһалаагүй
Үргэн Ононой урасхал.
Сагай утада замхаагүй
Үни холын дурасхал.

Хашан харын хатарһан
Хаана эртын харгыл.
Хабарай эхеэр дэлбэрһэн
Хабатай сэнхир ургыл.

Ураг садан үбгэдэй
Омог алдарта үлгыл.
Урдаһаа намда табилантай
Онон хатан эжым!

Талын хүнэй заншалда
Бүрилдэн тогтоһон дүрэл.
Тальбуун Ононой эрьедэ
Бүдүүрэн үдэһэн үрэл.

Олон бидэнэй гараар
Асари хаалта бодоно.

Онон хатан эжы минии
Алдарта үеые тодоно.

С. Банзаракцаев
буряадшалба.

Лодонгийн ТҮДЭБ

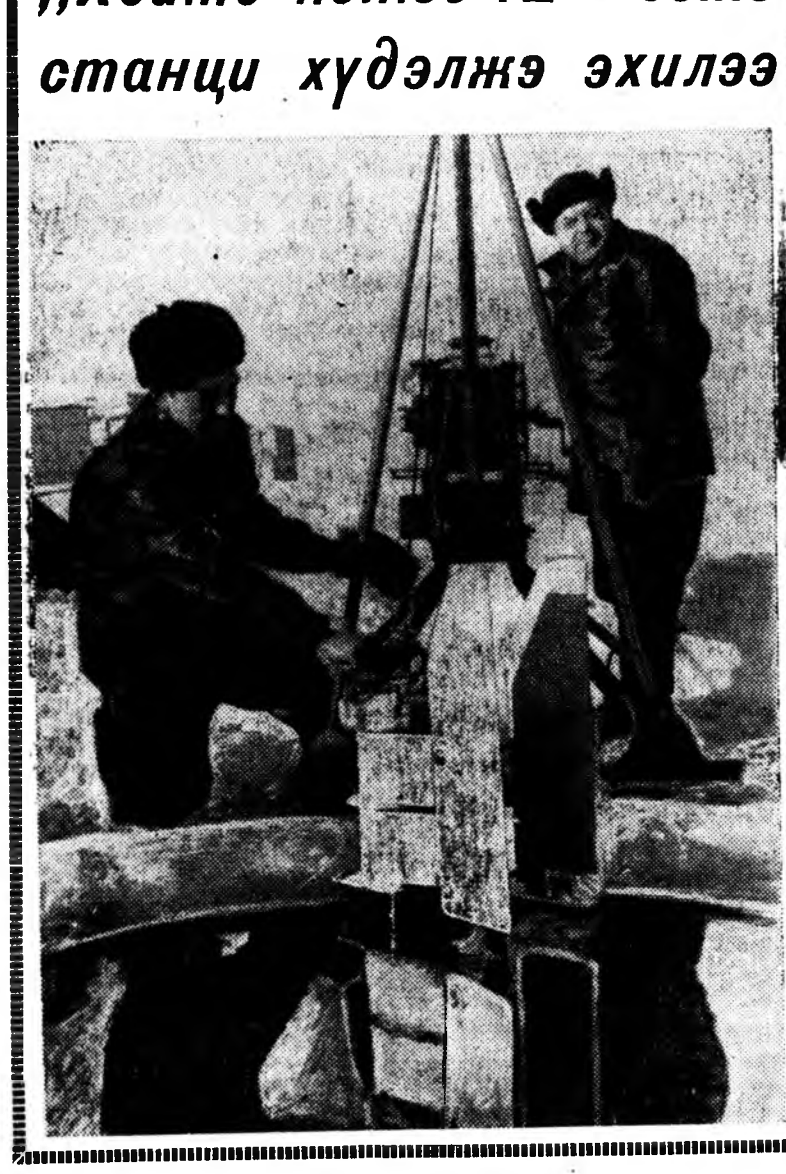
БОЛЗООНДОО ЯАРАНАМ

Хадын орьёлоор,
Майлынь хаягаар,
Харьялан орьёлоо
Туулын захаар —
Хүлэгэй дэлһэ
Хиисхэн дабшахадаа,
Шүлэгэй үгые
Үүсхэн бодоходоо —
Холшор гансадаа
Яаранам энэ.
Хоногой хугасаае
Дабанам мэнэ.
Газарай хэмжээнэй
Гайгүйш һаа,
Үдэрэй наранай
Үндэрш һаа,
Сэдьхэлэйм амараг
холоһоо даллана.
Этигэлэйм долги
Досооһоом залана.

А. Жамбалдоржиев
буряадшалба.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1963 оной майн 29.

„Хойто полюс-12“ гэжэ станци хүдэлжэ эхилээ

Арктикын мүльһэн дээрэ баһа нэгэ Улаан туг намилзажа оробо. «Хойто полюс-12» гэжэ урадхуул станци хүдэлмэреэ эхилээ. Полюс шадарай нюусануудые шэнжэлдэг эрэлхэг зоригто үсөөхэн бүлэг хүнүүдэй гэрынь боложо үгэһэн угаа ехэ мүльһэн дээрэ үдэр бүхэндэ оролдосотой шанга ажал хэгдэнэ. Эрдэмтэдэй, инженер, технигүүдэй эбтэй еэтэй коллектив Хойто Мүльһэн далайн урасхаалые ажаглан шэнжэлнэ, далайн гүнзэгые хэмжэнэ, радиозонднуудые табина, агаарай урасхаалые шэнжэлнэ. Үбэлжэгшэдэй хүдэлмэриин түсэбүүд дотор метеорологическа шэнжэлгэнүүд хододоо тусгаар һуури эзэлдэг байна. Энэнь яһала ойлгосотой: Арктика—Советскэ Союзай газарай ехэнхи хуби дээрэнь «сагай уларилда» ехэ нүлөө үзүүлдэг байна бшуу.

Тон хүйтэн газарта хүнэй гэмгүй һайнаар амидаран һуухын, ажаллахын тулада шухала болохо бүхы юумые: хабсаргагдадаг гэрнүүдые, орёо нарин научна түхеэрэлгэнүүдые, түлишэ болон эдеэ хоол полярна авиацин лётчигууд эндэ асарһан байна. Эндэ үбэлжэдэг совет хүнүүдэй бэрхэтэй хүндэ хүдэлмэреэ дүүргэхэдэнь, сэсэн приборнууд, техникэ туһалдаг байха юм.

Арктикада Советскэ Союзай гүрэнэй тугай үргэгдөөд намилзажа байһаниинь, «СП-12» станцида үбэлжэгшэдэй үдэр бүриин шэн зоригто ажалай хойноһоо ажаглан хаража байһан бүхы совет хүнүүдтэ эли болоожо үгэнэ бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Баруун гарһаа) түрүүшын гэрнүүд хабсарган баригдажа байна. (Зүүн гарһаа) инженер-гидролог Вадим Углев Хойто Мүльһэн далай руу үзэгүүдые өөрөө сохидог приборые табижа байна. Тус прибор урасхаалай түргэнние болон шэглэлые бүридхэлдэ абаха байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Зүүн-Сибириин технологическа...

Манай институдай табадахи курсын студентнүүдэй эгээл халуун хаһань хүрэжэ ерэбэ. Эдэнэр бултадаа табан жэлэй туршада үзэһэн мэдэһэнээ хэрэглэн, дипломно хүдэлмэреэ бэшэжэ байнхай. Барилгын факультедэй һурагшад промышленна, мүн гоё һайхан байра байдалтай барилгануудай проект табиха, зохёохо болоно.

Эдэнэрэй дипломно хүдэлмэрээ зохёоходонь, элдэб олон мүнөөнэй барилгын объектнүүдтэй темэ тудалдаа. Эдэнэй дунда байрын гэр, спортын зал, воксал, аэровоксал, ниитын болон промышленна барилганууд, выставкын павильонууд, хүдөөгэй гэр байрануудай проект табиха байна. Шэлэн олоһон темэеэ болзор соонь хэжэ дүүргэлгэдэнь институдай багшанар эдэнэртэ хододоо туһаламжа үзүүлжэ байдаг.

— Студент бүхэн тусхай графигай ёһоор, хоёр гурба удаа шалгалтада ороод, һүүлдэнь дипломно хүдэлмэреэрээ шалгалта үгэхэ байна. Студентнүүдэй олонхидынь графигай ёһоор ажаллана. Эдэнэр сооһоо Колесов, Шадрин, Мархандаев, Кондратюк, Корнаков, Хохлов, Ангаев, Романов, Демин болон бусад дипломно хүдэлмэреэ оролдосотойгоор хэжэ, эрхим сэгнэлтэ абахаар оролдоно,—гэжэ институдай архитектурын кафедрын ахалагша багша А. Т. Нехуров хөөрэнэ.

Д. Балдуев, студент.

1100 лекци уншагдаба

Һүүлэй үедэ Хориин аймагай «Знание» бүлгэмэй ажал нилээд һайжаржа эхилээ. Байгша оной 4 һарын турша соо 1100 лекци уншагдаба. Лекцине 24 мянгаһаа дээшэ хүн зон шагнаһан байна.

Илангаяа Хэжэнгын арба нэгэн жэлэй һургуулиин (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Цыбикова М. Б.), Онинборскын (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Луданова Д. Б.), Хүрбын (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Рыгзенова Х. Э.), Үльдэргын (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Цыденов К. Ц.) болон бусад лекторскэ группанууд ажалаа нилээд һайжаруулаа.

Мүнөө бүхы 30 группануудта суглаанууд үнгэргэгдэжэ, ажал хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулха гэжэ хэлсэһэн байха юм. Республикынгаа 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хөөрэлдөөн болон лекцинүүдые хаа хаанагүй үнгэргэхөөр хараалаанхай.

К. Жалсараев.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, зарим нютагуудта хура бороон, аадар орохо. Баруун хойто зүгһөө абаһаар һулашагаар, удаань шангаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 7—9, үдэртөө 15—17 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Майн 30—31-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, шииг нойтон орохо. Баруун хойто зүгһөө һулахаанаар, удаань шангашагаар һалхилха. Хойто аймагуудта 3 градус хүйтэн, урда аймагуудта һүниндөө 0—5 градус дулаан, үдэртөө хойто аймагуудта 8—13, бусад газар нютагуудта 13—18 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ОРЛИГОЙ ДУНДА ҺУРГУУЛИДА

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Һаяхан һургуулидамнай республикын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уулзалга болобо. Уулзалга дээрэ республикын Верховно Соведэй депутат, коммунис ажалай ударник Е. А. Хаптагаева, пенсионер, хуушанай партизан Ш. У. Аюшеев, нютагтаа колхоз байгуулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсагша Б. Б. Никифоров гэгшэд ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэжэ, һурагшадые ехэтэ һонирхуулаа.

ҺУРАГШАДАЙ ТУҺАЛАМЖА

Һургуулиин һурагшад «Коммунизм» колхозой Жахана һууринда ошожо, сабшалан дээрэ шэбхэ гаргаба. 7 «А», 8 «А», 6-дахи «Б» классуудай һурагшад хамта дээрээ 8-9 тонно шэбхэ нэгэ үдэрэй туршада гаргаһан байна. Эдэнэр сооһоо һурагшад Н. Галсанова, Е. Хамаганова, А. Балданов болон бусад илангаяа һайнаар ажаллаа.

ХЭДЭН ҮДЭРЭЙ ТУРШАДА...

Һүүлшын хоёр неделиин туршада һургуулида физкультурын үдэр соносхогдожо, бүхы һурагшад БГТО ба ГТО гэдэг значогуудай нормо үгэжэ дүүргэбэ.

В. Галсанов.

Энэ бидэндэ һаад хэнэ

Архидалга—хуушан сагай хорото үлэгдэл

Манай орон дотор Совет засагай тогтоһон саһаа хойшо хүнүүдэй ажабайдалда болон ажаһуудалда үндэһэн ехэ хубилалтанууд болоһон байна. Тэрээнэй ашаар шэнэ үзэл бодолтой, шэнэ ёһо гурим баримталдаг хүнүүдтэй болообди. Гэбэшье хуушан үе сагай үлэгдэлнүүд гүйсэд усадхагдаагүй. Жэшээнь, буржуазна общеcтвын хорото үлэгдэл—архи уулган үшөөл үзэгдэһөөр.

Архи уулга гээшэ манай орон дотор үргэлжэ дээрээ дэлгэрһэн үзэгдэл бэшэшье һаа, эгээ мүнөө коммунизм байгуулжа байгаа үедэ тон тэсэшэгүй үйлэ хэрэг болоно. Юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэмнай ехэхэн һаалта хэнэ. Гадна хүнэй бэеын элүүрые хорлодог, элдэб янзын гэмтэ ябадалда хүргэдэг байна.

Мүнөө үйлэдбэри дээрэ орёо оньһон техникые зүбөөр жолоодон хүдэлгэхын тула бэеын элүүр, толгойн һонор, үнэн сэхэ байлга нэн түрүүн шухала хэрэгтэй болодог шуу. Теэд багахананаршье архи ууһан хүн ажал дээрээ алдуу эндүү гаргадаг, түргөөр эсэдэг, уялгадаа халирхайгаар хандадаг шуу. Теэдшье архиншадай гэмээр элдэб аюул тодхор тохёолдодог, үнэ сэн ехэтэй станок машинанууд эбдэрхэ түйлдаа хүрэдэг байна. Энээн дээрэһээ промышленна предприятиин гү, али колхоз, совхозой үйлэдбэриин түсэб дүүргэлгэдэ ехэ хохидол ушаруулагдана. Мүн архи уулга хадаа болбосоронги зохидоор амархашье хэрэгтэ һаад хэнэ, коммунальна гү, али хамтын байрада ажаһуугшадай амгалан байдалые эбдэхэ ушар тохёолдуулна. Гадна архи уулга дээрэһээ боложо, гэр бүлын һалаха һандархашье баримтанууд үзэгдэдэг, энэнь үхибүүдтэ айхабтар муугаар нүлөөлдэг байна.

Теэд дээрэ хэлэгдэһэниие хэдэн баримтанууд дээрэ харуулая. Жэшээнь, Улаан-Үдын модоной заводой хүдэлмэришэн Н. Н. Шишмарев гэдэг хододоо архи уудаг, һамгаяа болон үхибүүдээ сохидог, зобоодог байһан юм. Тиихэдээ үхибүүдэйнгээ байтар элдэб муухай хараал шэрээл хэлэдэг һэн. Улаан-Үдэ городой 2-дохи интернат һургуулиин 7-дохи класста һурадаг Саша хүбүүнэйнь тэрээн дээрэһээ шалтагаалжа, тоо бодолгоор шалгалтаяа үгэжэ шадаагүй һэн. Гена гэжэ хүбүүнэйнь 6-дахи класстаа үлөө һэн. Н. Н. Шишмаревой жэгшүүритэ муухай аяг аашаа гаргаһанайнь түлөө тэрэниие арадай сүүд хэһээгээ юм.

Мүн архи уулга дээрэһээ элдэб янзын аюулта ушаралнууд тохёолдоно. Жэшээнь, 1933 ондо түрэһэн М. М. Якимов гэдэг һогтуугаар мотоциклаар гүйлгэжэ, Меньшиков, Шарапова гэгшэдые дараһан байна. Тиихэдээ Шарапова гэгшые ехэ хүндөөр шархатуулаа юм. Мүн Сэлэнгын модо ашалга, буулгалгын баазын шофер В. А. Савельев гэдэг Кабанск ошоһон харгыгаар ябатараа, Павлова гэдэгые даража гэмтээгээ һэн.

Сүүдэй шэнжэлэл юу харуулнаб гэхэдэ, архи ууһан хүн гээшэ абаһаар лэ гэмтэ ябадал хэдэг байна. Тиихэдээ хүниие сохихо, доромжолхоһоо эхилээд, элдэб эсын жэрхэмшэгтэ муухай аашa гаргадаг. Жэшээнь, 1937 ондо түрэһэн А. Р. Абубакитов гэдэг үргэһэн эсэгэтэеэ архидаад, һүүлээрнь наншалдаһан, хүшэр хүндөөр шархатуулһан байна. Тэрээнэй эсэстэ үргэһэн эсэгэнь наһа барашоо бэлэй.

Баһа һогтуугаар хулигантаха ябадалнууд үзэгдэдэг. Эндэ илангаяа залуушуул хабаатай. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, зарим залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл һулаар табигданхай. Теэд хэдэн жэшээнүүдые хаража үзэел. Г. Я. Гречихин гэдэг барилгын № 2 училищида һуралсадаг, хамтын байрада байрладаг байгаад, олоороо архи уулта эмхидхэһэн, һурагшадые сохиһон юм. Гэбэшье энээн тухайдань дурсагдаһан училищиин директор огто мэдэнгүй байшоо. Тиихэдээ һурагшадайнгаа дунда багшанарайнь хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаггүйнь элирнэ бшуу.

Гагаринай нэрэмжэтэ үйлсэдэ паровозно депогойхидой хамтын байра бии. Тэндэ 150 хүн байрладаг. Тэдэнэй нэгэн Холин гэдэг хулигантаһанайнгаа түлөө сүүдлүүлээ һэн. Хамтын тус байрада улаан буланшье бии, салин абадаг массовигшье хүдэлдэг. Теэд политико-ниитын хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулагдаатүй бшуу. Тэрэшэлэн 154-дэхи барилгын трестын хамтын 2-дохи байрынхид хүлһэ салингаа абахадаа архидадаг заншалтай. Теэд лекци болон хөөрэлдөөнүүд тэндэ мүнөө хүрэтэр ёһоор эмхидхэгдэнэгүй.

Зарим коллективүүд болон тэдээнэй хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай болон ниитын бусад эмхи зургаанууд журам эбдэгшэдтэ ехэ хүлисэнгы зөөлэнөөр хандадаг, саг соонь таараха хэмжээ абадаггүй байна.

Олохон коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд имагтал түсэбэй дүүргэлтээр лэ һамааран, харин хүдэлмэришэдэйнгөө сүлөөтэй сагаа ямараар үнгэргэдэг, ямараар ажаһуудаг тухайнь огто һонирходоггүй. Жэшээнь, горкомхозой харгы барилгын управлениин хүдэлмэришэн Болонев гэдэг яһала һайнаар хүдэлдэг, даалгабаряа үлүүлэн дүүргэдэгшье һаа, гэр бүлэ дотороо шууяа үүдхэдэг, һамгаяа сохидог байһан юм. Теэд дурсагдаһан хүниие зүб харгыда оруулхын тула партиина болон профсоюзай эмхинүүд ямаршье хэмжээ абаагүй.

Тэрэшэлэн культурно-гэгээрэлэй эмхинүүд, тэрэ тоодо заводскэй болон хүдөөгэй клубууд, Культурын байшангууд архи уулгатай мүртэй тэмсэл ябуулнагүй. Мүн зарим улад зоншье архи уулга тушаа шүүмжэлхы ёһоор анхардаггүй. Жэшээнь, таксомоторно ажахын шофер Ананьев гэдэг һамгаяа ходо сохидог байһан юм. Энээн тухайда хүршэнэрынь—Юферева, Петелин гэдэг мэдэдэг байбашье, «бусадай хэрэгтэ манай хамаа юуб» гэһэншүүгээр хандажа, абяа анирүйгөөр һуудаг һэн.

Магазинуудта, столовонуудта, буфедүүдтэ болон эдеэ хоолой бусад эмхинүүдтэ архи аягалжа худалдаха ябадал һүүлэй жэлнүүдтэ хоригдоһон байна. Энэ хадаа ехэ һайн нүлөө үзүүлһэн. Гэбэшье зарим ниитын эдеэ хоолой эмхиин хүдэлмэрилэгшэд архи асаржа ууха ябадалтай эрид шангаар тэмсэнэгүй.

Гадна архи ехээр уулгалгые болюулхын зорилгоор клубуудта, улаан булангуудта болон хамтын байрануудта арадай сүүдэй сессинүүд тон үсөөнөөр эмхидхэгдэнэ.

Архи уулгые усадхахын тула ниитын эмхинүүдэй үүсхэлээр улад зоной дунда элидхэл болон хөөрэлдөөнүүд үргэнөөр эмхидхэгдэхэ, тусхай стенднүүд олоной газарта табигдаха ёһотой. Тэрэшэлэн газетэдэ хододоо шүүмжэлхы бэшэгүүд толилогдожо, радиогоор тусхай дамжуулганууд эмхидхэгдэжэ байха зэргэтэй.

Мүнөө коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байгаа үедэ архи уулга гээшэ ажал дээрэ, гэр бүлэ дотор, олониитын газарташье сүмөөрөө усадхагдаха байһаниинь дамжаггүй.

И. Мархандаев,
Буряадай АССР-эй Верховно сүүдэй хүдэлмэрилэгшэ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур
1963 оной майн 29.

ОТТАВАДА БОЛОҺОН ҮГЭС...

Оттавада боложо мэнэ һаяхан үнгэрһэн НАТО-гой сесси дээрэ НАТО-гой «бүлэглэл хоорондын» атомна хүсэ бии болгохо тухай шиидхэбэри баталан абаба. Энээндэнь иимэ юумэн орохо юм ха. «Поларис» гэжэ ракетэтэй Америкын уһан доорохи 3 лодко (эдэнь Дундада далайда байха), Англиин ядерна зэбсэгээр хангагдаһан Англиин стратегическэ бомбардировщигууд, Америкын хиналта доро байдаг НАТО-гой найман оронуудай истребительнүүд-бомбардировщигууд орохо юм. Баруун Германида байһан Франциин хоёр эскадрили мүн лэ энээн руу орохо. НАТО-гой зэбсэгтэ хүсэнэй Европодохи НАТО-гой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Верховно командалагша Америкын генерал Лимэн Лемнитцер гэдэгэй команда доро «бүлэглэл хоорондын» атомна хүсэнүүд байха юм.

Энэ шиидхэбэри хадаа «НАТО-гой бүхэжэлгэ, бата нэгэдэл» гэхэ мэтээр баруун германиинхидай магтахадань ехэ зохид юумэн болобо. «Бата нэгэдэлтэйбди» гэжэ байгаад буржуазна газетэнүүд хашхаралдана. Ээрхэг түримхэй зэбсэг улам улам шангадхахатаяа хамта мэнэ һаяхан Оттавада абтаһан энэ шиидхэбэриие миин лэ «шалгалта», «НАТО-гой мэдэлдэ атомна хүсэнүүдые иишэ тиишэнь табиһандал» адляар харуулхые һэдэдэг ушар баруунай оронуудта бии байна. Тиихэдээ найман оронуудай хүсэнүүд НАТО-до ородог лэ байгаа, тиихэдэ Америкын уһан доогуур ябадаг лодконууд, Англиин бомбардировщигууд Нассаудахи хэлсээнэй ёһоор НАТО-до үгтэхэ гэлсэһэн байгаал.

Иимэ ярилдаан хадаа гэнэн хонгор хүнүүдые мэхэлхэ гэһэн байжа болоо. Оттавада абтаһан шиидхэбэриин аюултай байһаниинь, НАТО-гой хүтэлбэрилхы гэшүүнэй—Холбоото Штадуудай ядерна хараа шугам тодоруулжа үгэхэ байха. Буржуазна шэнжэлэгшэд энээниие тоошолходоо, һонин ушарнуудые тэмдэглэнэ. Жэшээнь, Америкын журналист Сульцбергер США-гай политикада элитэ зүрилдөөн бии гэжэ тэмдэглэнэ. Нэгэ талаһаа Холбоото Штадууд «ядерна зэбсэг тарааха ябадал тогтооxо гэһэн уялгатай холбоотой». Зүгөөр Холбоото Штадууд атомна зэбсэг хинаха, атомна зэбсэг хэрэглэхэ түсэб табилгада хабаадаха гүрэнүүдэй тоо олошоруулха гэжэ найдана.

«Бидэнэр (США) атомна зэбсэгтэ хабаадаха үгэсөөшэдэй олошороо һаань зүбшөөхэ һэмди» гэжэ Уолтер Липпман тэмдэглэнэ. «Бэеэ даанги атомна өөһэдын хүсэнүүдые Франциинше, Англиинше байгуулжа шадаха аргагүй хадань, ехээр яаралташьегүй. Германи ехэ хатуу хэлсээнүүдээр баригданхай, энээнэй ёһоор атомна зэбсэг гаргаха эрхэгүй, эдэ хэлсээнүүдые дураараа эбдэжэ болохогүй» гээд тодорхойлхые хүсэнэ. Сульцбергер, Липпманшье США-гай хараа шугамдахи зүрилдөөтэ байдалые тодорхойлхо арганьгүй, юуб гэхэдэ, ядерна зэбсэг улам ехэдхэхэтээ хамта Холбоото Штадууд эб найрамдалые бэхижүүлхэ, буу зэбсэг бүгэдөөрөө хуряахын түлөө тэмсэхэһээ ондоо зорилгогүй юм гэһэн шэнгеэр хэлэхэ гэжэ оролдоно.

Ядерна хараа шугамаа ябуулхадаа, США бүхы дэлхэй дээрэ дэлгэржэ байгаа «ядерна үхэлдэ» эсэргүү тэмсэлтэй дайралдана. Энэ хүдэлөөндэ олониитэ арад зон хабаадахаһаа гадна, бэеэ абанги олон оронуудай хүтэлбэрилэгшэд оролсоно.

Африкые ядерна зэбсэггүй зоно болгохо гэһэн Генеральна Ассамблейн шиидхэбэри һананабди, Латиин Америкэдэ ядерна зэбсэг байлгахагүй гэһэн табан Латиин Америкын президентнүүдэй хандалга, Хойто болон Центральна Европодо Ядерна зэбсэггүй зоно байгуулха гэһэн түсэбүүдые һанажа байнабди.

Дундада далайе ракетно-ядерна зэбсэгһээ сүлөө зоно болгохо тухай дурадхаһан советскэ ното ехэ үргэнөөр дэмжэгдэбэ. Эдэ бүгэдэ хадаа дэлхэй дээрэ мүнөө үе сагай байдалые эли тодоор харуулжа үгэнэ.

НАТО дотор зүрилдөөнүүд ажаглагдана гэжэ бүгэдөөрөө мэдэрдэг болонхой. Ядерна зэбсэгэй талаар Норвеги Дани хоёр тусгаар хараа шугамтай. Өөһэдын ядерна зэбсэгтэй болохо гэһэн де Голлиин хараа шугам илангаяа аюултай, юуб гэхэдэ, энэ хараа шугам Бонной ээрхэг түримхэйшүүлтэй холбоо барисаа хэжэ түйлаха гэһэн бодолтой. Энээнтэй хамта ядерна зэбсэгэй талаар Холбоото Штадуудай мэдэлдэ оротогүй гэһэн байна.

Эгээл иимэ эрхэ байдалда США шадаал һаа олон оронуудые ядерна зэбсэглэлтэдэ хабаадуулха, тиихэтээ хамта ядерна зэбсэгэй хиналтые гартаа шангаар бажууха хүсэлэнтэй. Эдэ бүгэдэниинь «баруун нэгэдэл» гэжэ нэрэтэй байжа болоо.

США-гай ядерна хараа шугамһаа «бүлэглэл хоорондын» хүсэнүүд бии болонхой. НАТО-гой 15 гэшүүнэй 10-ниинь энээндэ оруулагдаа. «Бүлэглэл хоорондын» энэ хүсэнэй Дундада далайдахи уһан доогуур ябадаг Америкын гурбан лодконуудые хараадаа абаха болоо һаа, американхид ядерна түсэбүүдтэй НАТО-до ородоггүй иимэ оронуудые: Алжир, Израиль, Кипр, Ливан, Ливи, Марокко, ОАР, Сири, Тунис, Испаниие оруулха гэжэ оролдоно. Майн 20-до хэблэгдэһэн совет ното соо энээнэй аюултай байһые эли тодоор харуулагдаба.

Олоной хабаадалгатай ядерна хүсэнүүдые байгуулха гэһэн Америкын түсэб бузар ороолон шэнгеэр харагдана. Энэнь хадаа «бүлэглэл хоорондын» хүсэнүүдэй үргэлжэлэл болоно. Энэ түсэбэй ёһоор, НАТО-гой суднануудһаа (эдээнэй зариманиинь худалдаа наймаанай туг доро ябаха юм ха) флот байгуулагдаха. Эдэнь «Поларис» гэжэ ракетэнүүдээр зэбсэгжүүлэгдэхэ. Суднануудай командануудай элдэб үндэһэ яһатанай хүнүүдһээ бүридэхэ юм. Америкын гү, али Баруун Германиин капиталай хажууда Турциин гү, али Грециин эдеэ шанагша ябаха ... баруунай зарим газетэ... гээр тэмдэглэнэ. НАТ... флот уласхоорондын ... маржа ябахадаа, ам... раар ямар нэгэн орон... лалдаанда оролсошо... на. Энээн тухай Отта... дээрэ ехээр хэлсэ... түгэсхэлэйн коммю... тушаа оройдоо хэлэг... Турци, Баруун Германи... дэмжээ, тиигэбашье ... сад гэшүүд энээние ... эртэдээ» гэжэ хэлэ... дэнэ.

Баруун Германие ... той болгохогүй гэжэ ... кын политигуудай ... хадань, США-гай яд... гамай ёһоор, Баруун ... хэг түримхэйшүүлдэ ... зэбсэг үгтэхэ болоно, ... дай үүсхэхэ хүрэтэр... аашые эдэнэр гаргаха...

НАТО-гой соведэй ... хэлэхэ зуураа, Бонн... рэгүүдэй министр Ш... зэбсэгтэй хабаатай ... бэрилгэдэ, түсэблэл... ядерна зэбсэгтэй бол... роные хабаадуулха ... эрилтэ хэбэ. Иигээд ... вадахи шиидхэбэри... сэгтэй оронуудай ... нэ нээжэ үгэбэ бшуу... баадалгатай ядерна ... түсэб Бонной үмэнэ ... боломжо нээжэ үгэбэ, ... маниин эрилтэ хан... газар дээрэ ябадаг са... ха орон гэжэ тэрэн... мүнөө үе сагай зэбсэ... хоёрдохи зиндаанай ... ха гээшэ энэ түсэб... мүн» гээд «Вашинг... бэшэнэ.

НАТО-гой ядерна ... шын 40 процентые ... даажа абахые зүбшөө... най хэблэл мэдээсэн... ёһо ямар бэ гэхэдэ, ... то Баруун Германиин ... рягууд алба хэхэ, ... 40 процентнь Баруун ... питануудай команда ... лоно. «Иимэ болохолоо... дээр зэбсэгжүүлэгдэ... гүүр ябадаг энэ фл... үнэндөө германо-аме... болоно» гэжэ «Бизне...кын газетэ бэшэнэ.

...Оттавадахи сесси... дай хэдын хэһэн ху... нанги байгаа юм, ... логдоогүй. Зүгөөр за... энээн тушаань тад ... долтой байна. НАТ... яаралтайгаар ядерн... гохо, тэдэниие США... сэндэ хабаадуулха, ... хэгшэдые ядерна зэ... богонёор хэлэхэдэ, ... арадуудай аюулгүй ... тохёолдуулһан шиид... хэйн олониитэ сэгн...

ХИЛЫН СААНАҺАА

Америкын түрүү хүнүүд Бирмингемэй негрнүүдтэ талархана

НЬЮ-ЙОРК, майн 27. ТАСС-ай корр. Н. Туркатенко ингэжэ дамжуулна:

Мүнөөдэр Бирмингемдэ негр зоной митинг болохо ёһотой юм. Үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүү тэмсэл саашадаа хэхэ программые митингдэ хабаадагшад зохёохо ёһотой юм гэжэ тухайлагдана. Үндэһэ яһанай илгаа гаргаха эшэгүүритэ муухай гуримда эсэргүү хүдэлөөндэ урда тээнь тиимэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаададаггүй байһан олон американецууд энэ тэмсэлһээнь уламжалан, сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэдэг болоо.

Сан-Францискада үсэгэлдэр болоһон жагсаал хоёр часай турша соо үргэлжэлөө. Бирмингемэй негр зониие дэмжэжэ байһан тухайгаа, Бирмингемдэ, мүн бүхы орон дотор үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые эсэслэн зайсуулха шууд шанга эрилтэ хэжэ байһан тухайгаа мэдүүлхын тулада городой 20.000 хүн зон үйлсэнүүдтэ гараа.

Мүн энэ үдэр Калифорниин нүгөөдэ городой—Лос-Анжелосой 35.000 хүн үйлсэнүүдтэ гараһан байна. Негрнүүдэй ударидагшадай нэгэн Мартин Лютер Кинг гэгшын митинг дээрэ үгэ хэлэхэдэ, «Бирмингемдэ эрхэ сүлөө олгохо» гэһэн уряа хашхаралдаан болоо.

Негр үндэһэнэй болон сагаан шарайта олон элитэ ехэ аристнууд митингдэ хабаадалсаа. Үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүү тэмсэлэй фондdо зорюулан, хэдэн арбаад мянган доллар митингдэ хабаадагшад суглуулһан байна.

Үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада правительство урда мэтэ хамаагүйшэгөөр хандана.

Ламбракис наһа бараба

ЛОНДОН, майн 27. (ТАСС). Салоники городой больницада Грециин парламентын депутат Г. Ламбракис мүнөө һүни наһа бараба гэжэ Рейтер агентство Афинаһаа дамжуулна.

***

Эб найрамдалай түлөө элитэ ехэ тэмсэлшэ, эб найрамдалай болон уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын түлөө бүхы Грециин комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, Грециин парламентын депутат Г. Ламбракис эдэгэхээр бэшээр шархатаһан байгаа бшуу. Салоникида майн 22-то эб найрамдалай тала баригшадай суглаан болоһон байгаа. Энэ суглаанда неофашистнуудай добтолго хэхэ үедэ Г. Ламбракис иимэ ехээр шархатаһан байна.

Грециин дүлэтэмэ патриодто, эб найрамдалые эсэшэ сусашагүйгөөр хамгаалагшада Грециин фашистнуудай зэрлиг муухайгаар хэһэн энэ добтолгоһоо уламжалан, орон дотор угаа ехэ зэбүүрхэл болоо. Бүхы орон дотор буруушаалгын демонстрацинууд, митингнүүд олоор боложо, фашизмын замые хааха, алууршадые шангаар хэһээхэ эрилтэнүүдые, Грециин мүнөөнэй правительствын тушаалһаа бууха тухай эрилтэнүүдые хэнэ. Ламбракисай ами наһые абархын түлөө врачнууд хэдэн сүүдхын турша соо оролдоһон байна.

Али бүхы хэмжээнүүдэй абтабашье, тэрэнэй ами наһан абарагдажа шадагдаагүй, неофашистнуудай добтолходо толгойгоо хүндөөр шархатаһан Ламбракис мэдээ оронгүйгөөр энэ һүни наһа бараһан байна.

Буу зэбсэг хуряаха за... һаад хаалтанууд

(Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй ко...

ЖЕНЕВЭ, майн 27. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар 18 гүрэнэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн комитедэй ээлжээтэ пленарна заседани мүнөөдэр эндэ боложо, ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай асуудал зүбшэн хэлсээ.

США-гай, СССР-эй, Болгариин, Англиин, Италиин, Румыниин, Чехословакиин, Бразилиин делегадууд энэ заседани дээрэ үгэ хэлээ.

«Поларис» ракетэнүүдээр хангагдаһан Америкын уһан доогуур ябадаг атомна онгосонуудай Дундада далай шадар байрлуулагдажа эхилһэнтэй дашарамдуулан, США-гай правительств... правительствын ... тые СССР-эй ... Царапкин засед... дагшадта уншаж...

НАТО-гой сове... Оттавада һаяхан ... рэһэн тушаа тог... ветскэ делегат ни... лээ. Буу зэбсэг... рүүндэ, хүн тур... ехэ аюултай — ... зэбсэг яаралтайг... ябадалда хүргэх... бэринүүдые сесси... шад баталан аба... хэбэринүүд буу ... ха замда нэмэлт... табина гээшэ гэһ...

КНДР-эй уһанууд соо Амер... корабльнууд хорото ааша га...

ПХЕНЬЯН, майн 27. (ТАСС). КНДР-эй уһанuудта Америкын сэрэгэй корабльнуудай һүүлэй үедэ дахяад ородог болоһондо эрид шууд буруушаалгые корейско-хитадай талын главна делегат генерал-майор Чан Чжон Хван Корейдэхи эблэрэлгын талаар сэрэгэй комиссиин мүнөөдэрэй заседани дээрэ мэдүүлээ.

ЦТАК агентство иигэжэ мэдээсэнэ. Майн 21-дэ манатай байһые хэрэглэн, Америкын сэрэгэй корабльн... хамаатай уһану... загаһа барилгы... экипажтайнь, хам... хүсөөр абажа ош...

Эблэрэлгэ туха... тааралдахагүй ... аашануудые дар... гэмтэйшүүлые ... һээхэ тухай ... Чан Чжон Хван...

Редактор Ц. О. ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула... ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам... —38-42, зам. редактора — 35-84, секрет... отделов: сельскохозяйственного производства ... жизни—47-59, 35-14, промышленного произво... ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-... Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: ... —24-74, советского строительства и быта—34-... ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 ... 34-05.

гор. Улан-Удэ. типография Министерства ку... Бурятской АССР.

Н00435. Зак...